

Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Over het GMSD-rapport	5
Toelichting gemeente	6
1. Uitgangshpositie	7
2. Wmo	11
3. Jeugdwet	22
4. Participatiewet	27
5. Stapeling van voorzieningen	30
6. Bijlagen	32

Inleiding

De Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein (GMSD) geeft gemeenten op hoofdlijnen inzicht over het gebruik van de Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet. Dit interactieve rapport is bedoeld om de cijfers, waarvan de meeste bronnen voor elke gemeente beschikbaar zijn, overzichtelijk en in samenhang te tonen. Inzicht in de lokale beleids- en inrichtingskeuzes zijn essentieel bij het duiden van de cijfers in dit rapport.

Cijfers over de Wmo worden door ruim 90% van de gemeenten halfjaarlijks aangeleverd aan het CBS. In het kaartje hieronder is te zien welke gemeenten er over het tweede halfjaar 2023 data over de Wmo publiceren:

Aanlevering Wmo

Gemeenten, Status Wmo

● Publiceert

tweede halfjaar 2023

Sinds de eerste aanlevering van de GMSD in 2015 is er veel gebeurd. De druk op het sociaal domein wordt steeds groter. Uitdagingen zoals de coronapandemie, bezuinigingen in het sociaal domein, maar ook vergrijzing vragen om adequaat beleid. Het wordt steeds belangrijker om grip te blijven houden op de uitgaven en het gebruik van voorzieningen, om zo beleid vorm te kunnen geven dat past bij de specifieke situatie in een gemeente.

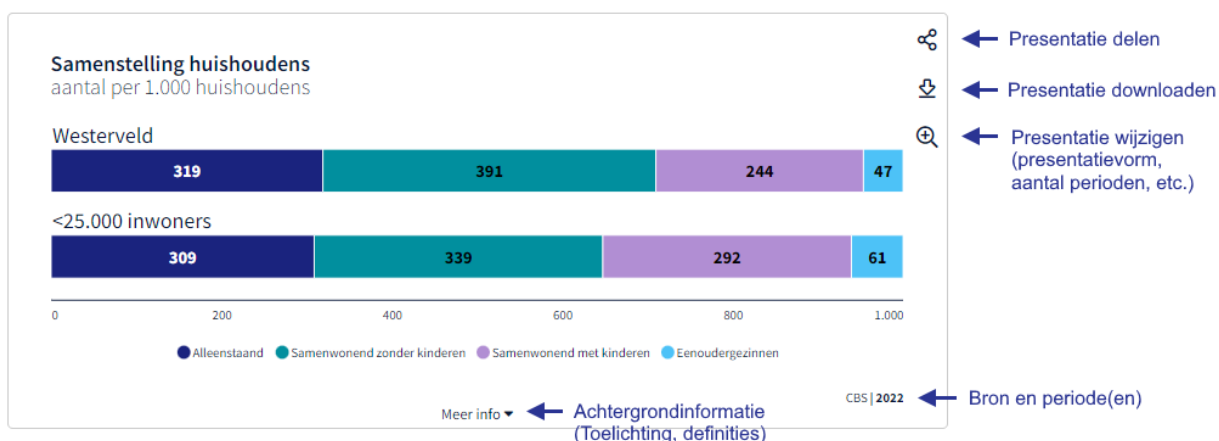
Met dit rapport kunt u zich een beeld vormen van de situatie in uw gemeente. Hoeveel inwoners kunnen toe zonder maatwerkondersteuning en hoeveel doen wel een beroep op de voorzieningen in het sociaal domein? En in welke mate doen zij dat? Zijn er trends zichtbaar? Hoe verhouden de inspanningen binnen de drie wetten zich tot het bredere sociaal domein en de leefsituatie en -omgeving van inwoners en huishoudens? Hoe is de situatie in uw gemeente in vergelijking tot die in andere gemeenten? Samen met de verhalen van inwoners, medewerkers, andere gemeenten en experts beschikt u zo over informatie waarmee u leer- en ontwikkelprocessen in uw gemeente kunt stimuleren.

Naast dit rapport, bestaat de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein uit een [gemeentelijk dashboard](#), een [wijkdashboard](#), en een [themaport beschermde wonen](#).

Over het GMSD-rapport

In dit rapport worden altijd de meest recent beschikbare cijfers gepresenteerd. Cijfers van voorgaande (half)jaren zijn terug te vinden in de [database](#).

Dit GMSD-rapport is specifiek opgezet om als interactief rapport te lezen. Het interactieve rapport is middels een smartphone, tablet of computer altijd bij de hand. Door te werken met een gelaagdheid in het rapport is meer data op een overzichtelijke manier toegankelijk gemaakt. Door op 'meer info' onder een figuur te klikken wordt achtergrondinformatie inzichtelijk. Door rechtsboven bij een figuur op een vergrootglas te klikken krijg je als gebruiker de mogelijkheid de presentatie zelf aan te passen en bijvoorbeeld de data voor andere jaren te bekijken. Daarnaast kunnen de figuren en tabellen en de achterliggende data eenvoudig gedownload worden.

In het menu rechtsboven de inhoudsopgave kan de gemeente gewijzigd worden. Rechtsboven aan de pagina kan dit rapport gedownload worden als PDF versie. (**Let op: bepaalde functionaliteiten die het rapport interactief maken (zoals mouseovers, aanvullende informatie en de link naar de database) zijn niet beschikbaar in deze versie**). Ook kan het rapport als link gedeeld worden. Via het vergrootglas is het mogelijk om een zoekopdracht in heel [Waarstaatjegemeente.nl](#) te doen.

2. Wmo

Rapportage delen
Rapport downloaden in PDF-formaat
Zoeken op [Waarstaatjegemeente.nl](#)

Gemeente wijzigen

Dit hoofdstuk biedt inzicht in het gebruik van de Wmo. Hoeveel unieke cliënten met een maatwerkarrangement per categorie waren er afgelopen halfjaar. Wat zijn hun achtergrondkenmerken? Hoe is het gebruik van bijvoorbeeld huishoudelijke hulp en beschermd wonen? Daarnaast gaat dit hoofdstuk in op de kwaliteit en uitgaven binnen de Wmo. Tenslotte gaat de laatste paragraaf in op de doelen en resultaten van de Wmo.

2.1 Gebruik voorzieningen

Maatwerkarrangementen

In de gemeente Westerveld waren er in het eerste halfjaar 2022 1.250 unieke cliënten met een maatwerkarrangement Wmo. Binnen de Wmo wordt onderscheid gemaakt tussen een voorziening via een Persoonsgebonden Budget (PGB) en een voorziening via Zorg in Natura (ZIN).

Clënten met maatwerkarrangementen Wmo
Westerveld, personen

Clanten met maatwerkarrangementen Wmo
1.600
1.400
1.200
1.250

Toelichting gemeente

De Wmo is gedecentraliseerd, waardoor gemeenten vrijheid hebben om beleid en voorzieningen vorm te geven zoals zij willen, binnen de kaders van de wet. Hierdoor is extra duiding soms op zijn plaats. Gemeenten hebben aangegeven dat zij een feitelijke toelichting willen kunnen geven op hun cijfers. Hierdoor kunnen gebruikers van de monitor, zoals raadsleden, inwoners of beleidsmedewerkers, de cijfers beter interpreteren en beter toepassen.

Gemeenten kunnen zelf de ruimte voor toelichting schrijven. In deze [handleiding](#) vindt u stap voor stap hoe u een toelichting toevoegt. Het is niet verplicht om een toelichting te geven.

Voor vragen over de handleiding of over het beheer van het account kunt u contact opnemen met waarstaatjegemeente.nl.

De gemeente Dordrecht heeft geen toelichting gegeven op de Gemeentelijke monitor sociaal domein.

1. Uitgangspositie

In dit hoofdstuk wordt de uitgangspositie van uw gemeente weergegeven. Hierbij wordt ingegaan op de samenstelling van de bevolking en andere kenmerken die van invloed zijn op de ondersteuningsbehoefte van inwoners. De figuren geven achtereenvolgens inzicht in de demografie van een gemeente en de sociaal-economische status score (SES-WOA score) per wijk.

1.1 Bevolking

Op 1 januari 2024 telde de gemeente Dordrecht 121.434 inwoners en 57.353 huishoudens. Een gemiddeld huishouden in de gemeente Dordrecht bestaat uit 2,13 personen. In vergelijkbare gemeenten (op grond van de referentiegroep in dit rapport) is dit gemiddeld 2,03 personen per huishouden.

Samenstelling huishoudens per 1.000 huishoudens

Dordrecht

100.000 - 300.000 inwoners

0 200 400 600 800 1.000

● Alleenstaand ● Samenwonend zonder kinderen ● Samenwonend met kinderen ● Eenoudergezinnen

CBS | 2024

Leeftijdsopbouw Dordrecht

40%

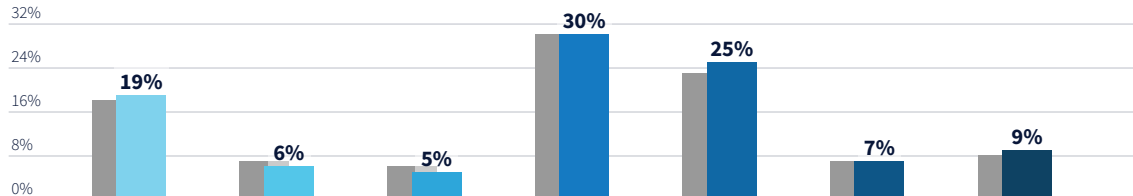
32%

24%

16%

8%

0%

● Jonger dan 18 jaar ● 18 tot 23 jaar ● 23 tot 27 jaar ● 27 tot 50 jaar ● 50 tot 68 jaar ● 68 tot 75 jaar ● 75 jaar en ouder

■ 100.000 - 300.000 inwoners

CBS GMSD Wmo | 2023

Grijze druk

33,6% 30,0%
Dordrecht 100.000 ...

CBS | 2024

Levensverwachting

jaar
80,6 81,2
Dordrecht 100.000 ...

RIVM | 2022

1.2 Sociaaleconomische status

SES-WOA score

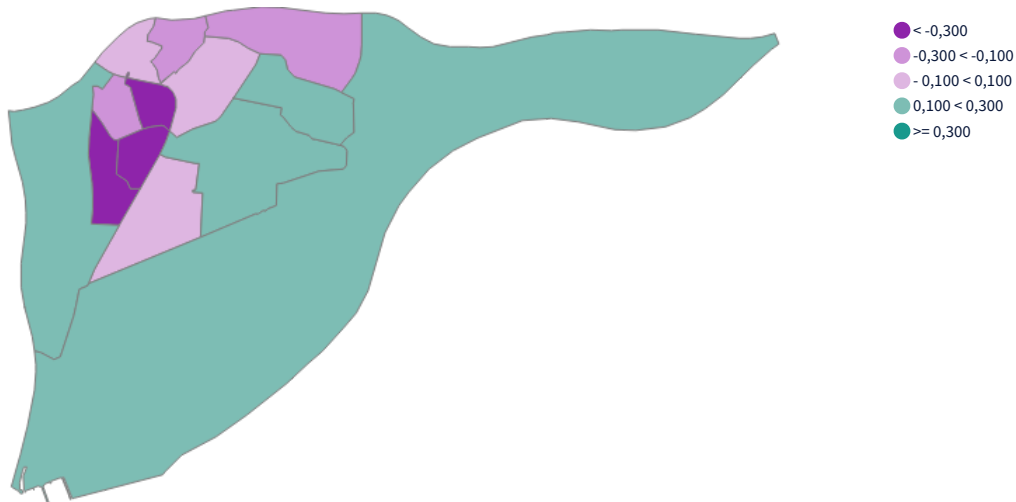
De sociaaleconomische status (SES) is een indicator om de maatschappelijke positie van personen of huishoudens te bepalen. De SES wordt doorgaans ontleend aan het opleidingsniveau of inkomen van mensen. De sociaal economische status heeft een sterke relatie met gezondheidsverschillen tussen gemeenten, wijken, of buurten.

Het CBS heeft een SES-score ontwikkeld, die is gebaseerd op Welvaart, Opleiding en Arbeid (WOA). Voor elke gemeente, wijk en buurt is een gecombineerde score berekend op basis van gegevens over elk huishouden. Omdat de sociaaleconomische status van een wijk door meer kenmerken wordt bepaald dan alleen welvaart, opleidingsniveau en arbeidsverleden, is er gekozen voor de term 'SES-WOA score'.

Het doel van de SES-WOA score is om inzicht te krijgen in de sociaal-economische ontwikkelingen, de verschillen tussen de gebieden in de gemeente en de mogelijke kwetsbaarheid binnen wijken.

SES-WOA score per wijk: Dordrecht

score

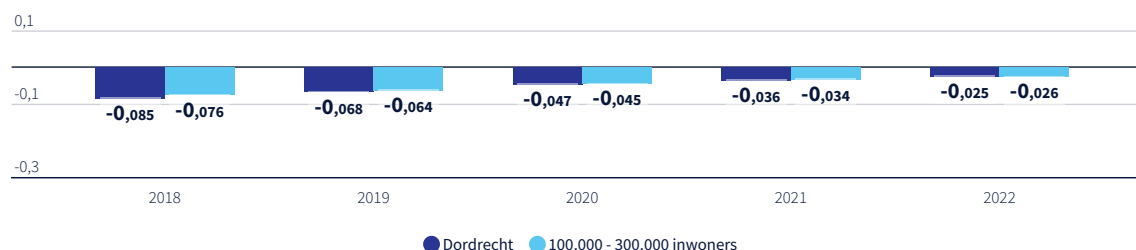

CBS | 2021

De SES-WOA score heeft betrekking op de periode 2014 tot en met 2022 en geeft de verhouding weer van de sociaaleconomische positie van een gemeente of wijk tot het Nederlands gemiddelde. De gemiddelde SES WOA-score in Nederland is 0 in 2022 en ongeveer 0 voor de jaren 2014-2021. Een score hoger dan 0 betekent een hogere sociaaleconomische positie ten opzichte van het gemiddelde, een score daaronder een lagere sociaaleconomische positie ten opzichte van gemiddeld ([zie ook de toelichting van het CBS](#)). Vanwege de manier waarop de SES-WOA-score is samengesteld, kunnen gemeenten cijfers ook gebruiken om te kijken naar ontwikkelingen in de tijd.

Ontwikkeling SES-WOA score

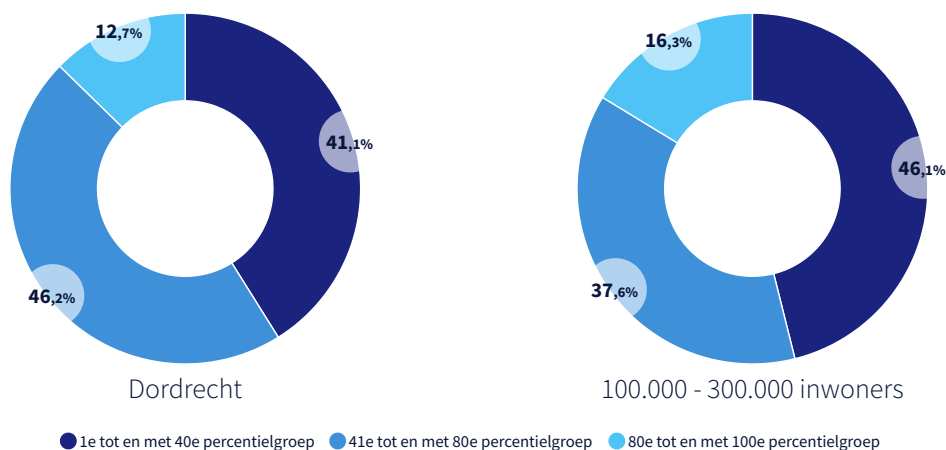
SCORE

CBS | 2018 - 2022

De uiteindelijke positie van een gemeente of wijk ten opzichte van het Nederlands gemiddelde wordt bepaald door een combinatie van de drie deelscores financiële welvaart, opleidingsniveau en arbeidsverleden. Bij een hogere SES-WOA score dan 0 zijn de inwoners welvarender en/of hoger opgeleid en/of langduriger aan het werk ten opzichte van het Nederlands gemiddelde. Hoe gemeenten scoren op de afzonderlijke deel indicatoren, valt uit de totaalscore niet op te maken. De volgende indicatoren geven daarom inzicht in de afzonderlijke deelaspecten van de SES-WOA score: welvaart, opleidingsniveau en het recente arbeidsverleden van de bevolking.

Welvaart

CBS | 2022

Beroepsbevolking naar opleidingsniveau

Dordrecht

100.000 - 300.000 inwoners

0% 40% 80%

● Laag ● Middelbaar ● Hoog

CBS | 2021

Arbeidsmarktaandeelname

Dordrecht

100.000 - 300.000 inwoners

0% 40% 80%

● Afgelopen 4 jaar voortdurend werkzaam
● Afgelopen 4 jaar niet voortdurend werkzaam

CBS | 2022

2. Wmo

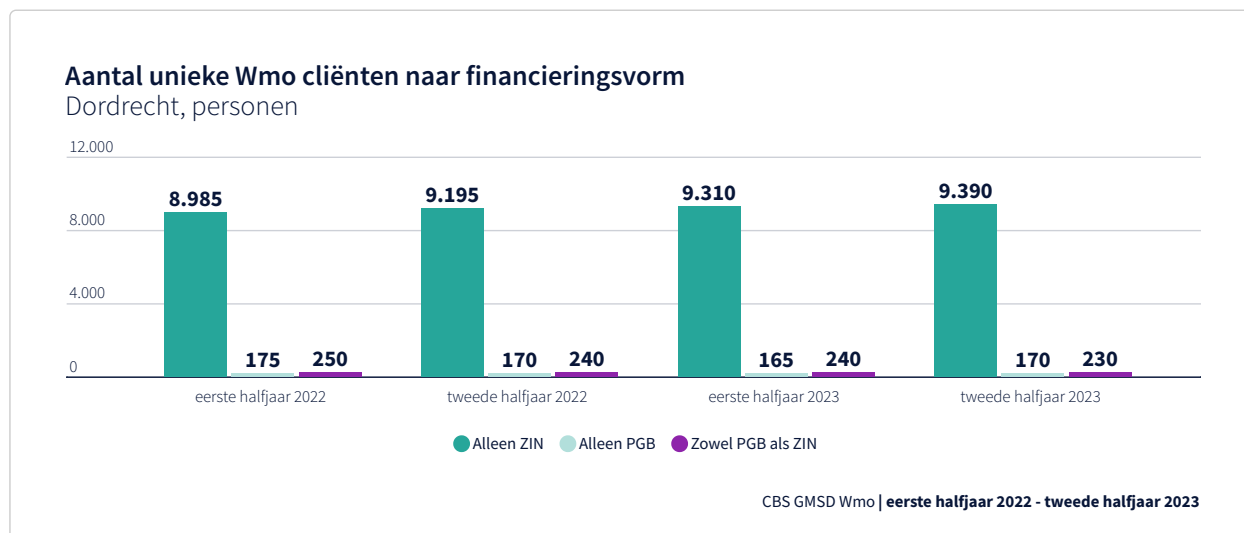
Dit hoofdstuk biedt inzicht in het gebruik van de Wmo. Hoeveel unieke cliënten met een maatwerkvoorziening per categorie waren er afgelopen halfjaar. Wat zijn hun achtergrondkenmerken? Hoe is het gebruik van bijvoorbeeld huishoudelijke hulp en beschermd wonen? Daarnaast gaat dit hoofdstuk in op de kwaliteit en uitgaven binnen de Wmo. Tenslotte gaat de laatste paragraaf in op de doelen en resultaten van de Wmo.

2.1 Unieke Wmo-gebruikers met een voorziening

Maatwerkvoorzieningen

In de gemeente Dordrecht waren er in het tweede halfjaar 2023 9.785 unieke cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo. Binnen de Wmo wordt onderscheid gemaakt tussen een voorziening via een Persoonsgebonden Budget (PGB) en een voorziening via Zorg in Natura (ZIN).

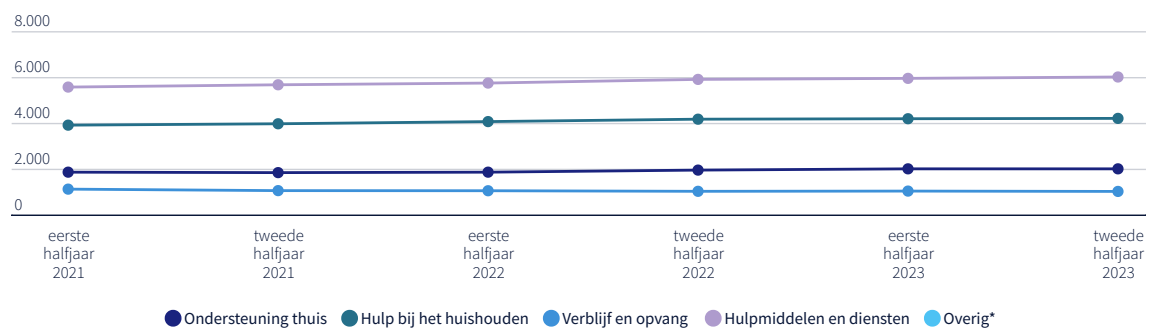
In het figuur hieronder is het aantal unieke Wmo cliënten uitgesplitst naar financieringsvorm (PGB en ZIN). Naast PGB en ZIN wordt er soms gebruik gemaakt van een alternatieve financieringsvorm, waaronder een financiële tegemoetkoming en losse betaling. Deze vormen worden ondergebracht in de categorie 'Anders'. Cijfers hierover zijn te vinden in de [database](#).

In deze monitor worden Wmo-voorzieningen ondergebracht in vijf hoofdcategorieën: Ondersteuning thuis, Hulp bij het huishouden, Verblijf en opvang, Hulpmiddelen en diensten en Overig.

Ontwikkeling van het aantal unieke cliënten per hoofdcategorie

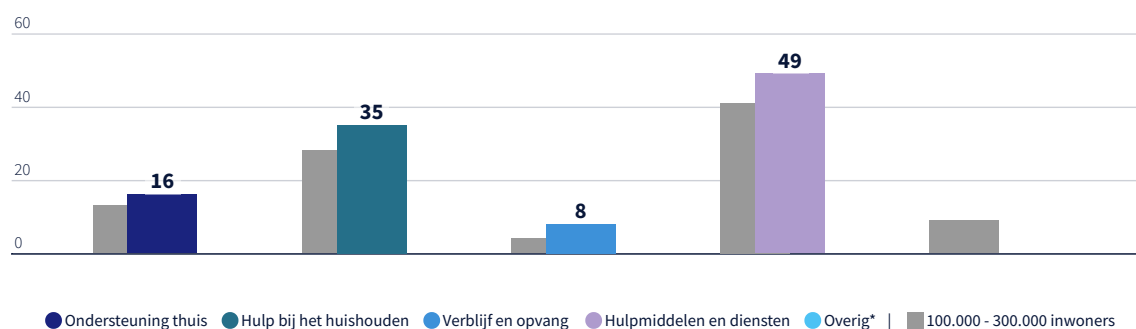
Dordrecht, personen

CBS GMSD Wmo | eerste halfjaar 2021 - tweede halfjaar 2023

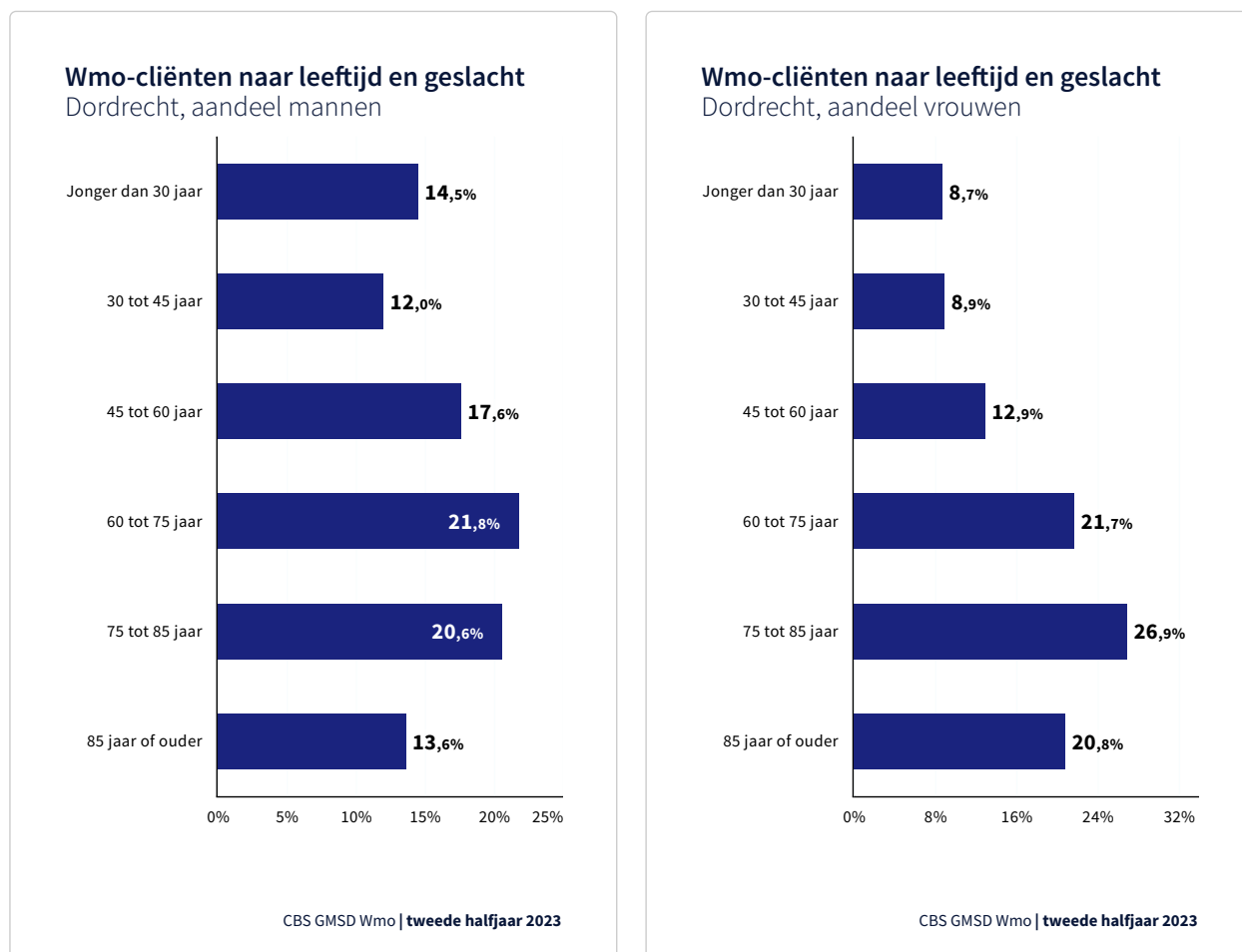
Aantal cliënten per hoofdcategorie vergeleken

Dordrecht, aantal per 1.000 inwoners

CBS GMSD Wmo | tweede halfjaar 2023

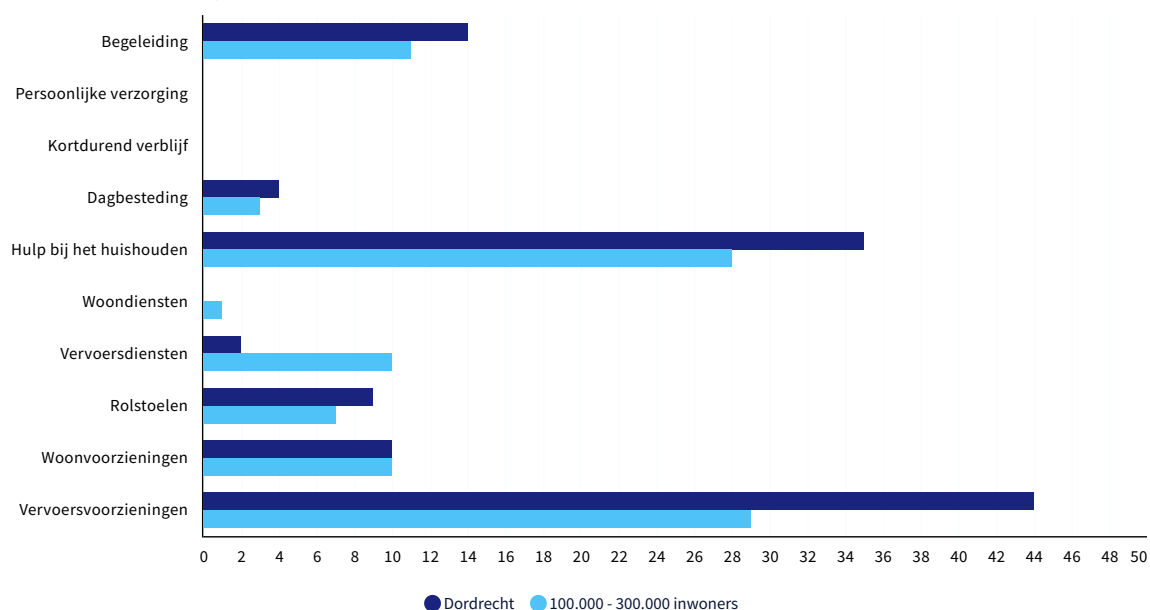
In de [database](#) zijn nog meer uitsplitsingen te vinden van het aantal Wmo cliënten per hoofdcategorie, bijvoorbeeld naar inkomen, leeftijd of geslacht. Zo tonen de figuren hieronder het aantal cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo naar leeftijdsgroep en geslacht. Dit is verder uit te splitsen naar de verschillende hoofdcategorieën.

Naast de vier hoofdcategorieën wordt gemeenten gevraagd om geleverde Wmo-voorzieningen verder in te delen in een van de 19 vooraf gespecificeerde productcategorieën. De figuur hieronder toont het gebruik van de meest gebruikte type producten. Gemeenten bepalen zelf onder welke categorieën ze de geleverde voorzieningen indelen. Hierdoor kunnen er grote onderlinge verschillen optreden in de uitsplitsing van voorzieningen op dit detailniveau.

Aantal inwoners met Wmo-voorziening per productcategorie

Dordrecht, aantal per 1.000 inwoners

CBS GMSD Wmo | tweede halfjaar 2023

Wmo voorspelmodel

Vanaf 2022 is het ook mogelijk om vooruit te kijken naar het toekomstige gebruik van Wmo-voorzieningen. Het [Wmo voorspelmodel](#) voorspelt het Wmo gebruik per gemeente tot vijf jaar vooruit. Deze informatie geeft meer inzicht in de ontwikkeling van het gebruik van de Wmo, en biedt sturingsmogelijkheden voor beleidsvraagstukken, inkoop en financiën.

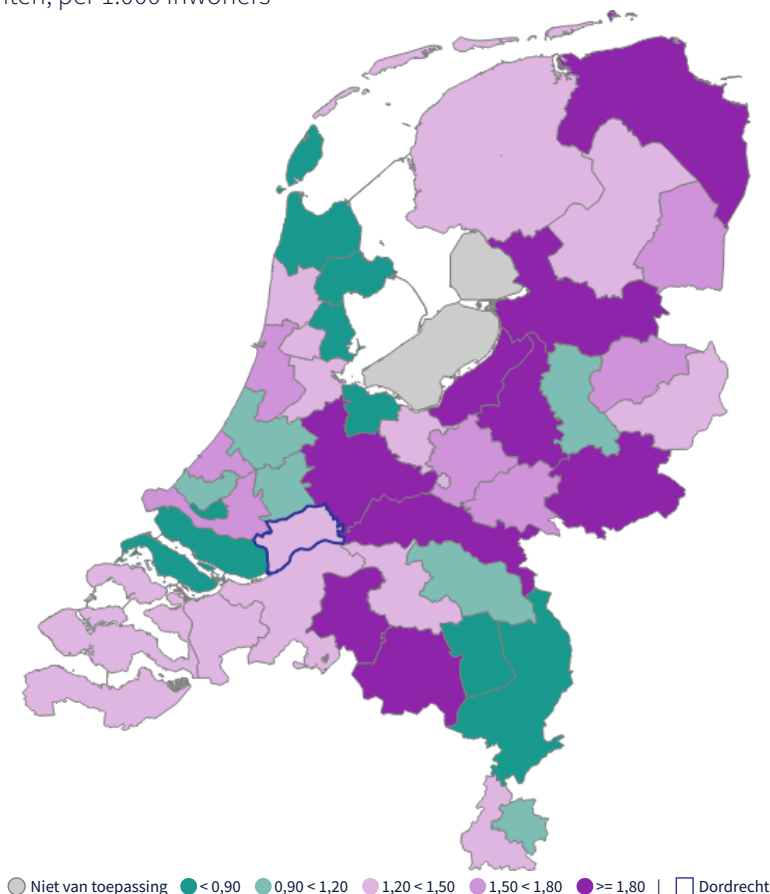

Bekijk het **Wmo voorspelmodel** voor meer verdieping op het thema.

Beschermd wonen

Beschermd wonen is op dit moment de verantwoordelijkheid van de 44 centrumgemeenten beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Zij regelen de benodigde ondersteuning voor alle inwoners in een centrumgemeentetegebied, bestaande uit de centrumgemeente en meerdere regiogemeenten.

Aantal inwoners in Beschermd Wonen per Beschermd wonen-regio
Centrumgemeenten, per 1.000 inwoners

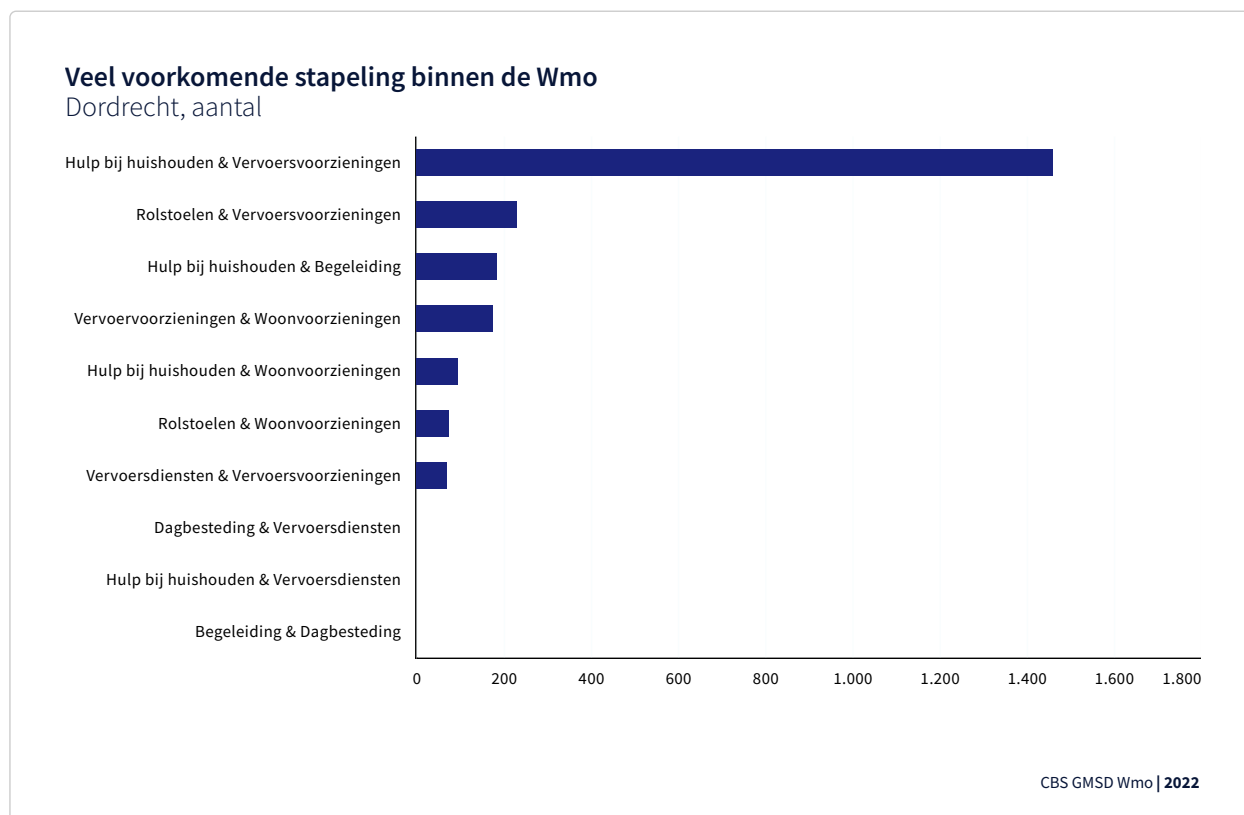
CBS GMSD Wmo | tweede halfjaar 2023

Bekijk ook het rapport **Beschermd wonen** voor meer verdieping op het thema.

Stapeling binnen de Wmo

Onderstaand figuur geeft zicht op de tien meest voorkomende combinaties van Wmo-voorzieningen onder unieke cliënten met twee Wmo-voorzieningen op landelijk niveau in 2022. Dit betreft de zogeheten stapeling binnen de Wmo. De cijfers zijn uitgesplitst voor de gemeente Dordrecht.

In [hoofdstuk 5](#) van dit rapport zijn de cijfers te vinden over de stapeling over de domeinen heen. In de database is ook de Wmo-samenloop voor eerder jaren terug te vinden.

2.2 Kwaliteit

In deze rapportage laten we indicatoren over uitstroom, reden van beëindiging en cliëntervaring zien. Kwaliteit kan daarnaast gaan over het leveren en ontvangen van tijdige hulp (wachttijden).

In het tweede halfjaar 2023 werden 1.425 Wmo-trajecten beëindigd, in het tweede halfjaar 2022 ging dit om 1.240 trajecten.

Aantal afgesloten Wmo-trajecten naar reden beëindiging

	H1 2021	H2 2021	H1 2022	H2 2022	H1 2023	H2 2023
Overlijden		235	215	215	210	205
Levering volgens plan beëindigd		90	75	80	70	80
Verhuizing naar andere gemeente		30	30	30	40	35
Eenzijdig door aanbieder						
Eenzijdig door cliënt	75	50	55	25	35	30
Voortijdig in overeenstemming						
Overig/onbekend						
Totaal beëindigd	1.280	1.200	1.105	1.240	1.215	1.425

CBS MSD WMO | eerste halfjaar 2021 - tweede halfjaar 2023

Resultaten Cliëntervaringsonderzoek Wmo

Vanaf 2021 wordt het cliëntervaringsonderzoek Wmo (ceo Wmo) op een andere wijze uitgevoerd. In de nieuwe opzet voor het ceo Wmo krijgen gemeenten de huidige standaardvragenlijst en bijbehorende onderzoeksplan niet meer voorgeschreven. Het staat hen wel vrij deze te blijven gebruiken. Zij mogen er echter ook voor kiezen om het onderzoek – binnen bepaalde kaders – op een andere wijze in te richten. Daarnaast is er door het Verwey-Jonker Instituut onderzoek gedaan naar deze nieuwe opzet voor ceo Wmo. Zie hier het gepubliceerde [rapport](#). Hier vindt u [meer informatie](#) over de nieuwe opzet van het cliëntervaringsonderzoek Wmo

Er is een nieuw format ontwikkeld voor het rapporteren van de resultaten dat uit de volgende drie onderdelen bestaat, te weten:

- Doel, opzet en uitvoering van het ceo Wmo
- Uitkomsten van het ceo Wmo
- Opvolging van de uitkomsten van het onderzoek

Bij 'opvolging van de uitkomsten van het onderzoek' wordt gevraagd aan te geven welke de belangrijkste onderzoeksuitkomsten zijn. Wat zijn voor de gemeente Dordrecht de drie belangrijkste onderzoeksbevindingen van het cliëntervaringsonderzoek Wmo over 2022?

1. Toegankelijkheid van de voorzieningen (toegang)

Cliënten zijn (zeer) tevreden over de toegang tot, de kwaliteit en het effect van hun maatwerkvoorziening.

2. Kwaliteit van de ondersteuning

De tevredenheid over toegang, kwaliteit en effect is grotendeels gelijk aan de vorige meting. Wel zijn minder cliënten tevreden over de snelheid waarmee ze geholpen werden en zijn minder cliënten (zeer) tevreden over de kwaliteit van de ondersteuning die zij ontvangen.

3. Ervaren effecten

Driekwart van de cliënten wist dat zij gebruik konden maken van onafhankelijke cliëntondersteuning.

2.3 Gemeentelijk beleid

Deze paragraaf geeft inzicht in het beleid van gemeenten in het kader van de Wmo. Gemeenten hebben binnen de kaders van de Wmo ruimte om hun eigen beleid vorm te geven. Verschillende gemeenten vullen hun lokale beleid verschillend in. Gemeenten kunnen bijvoorbeeld kiezen hoe ze toegang de regelen, hoe ze de zorg inkopen, of hoe voorzieningen worden bekostigd.

De tabel hieronder laat het gemeentelijk beleid zien en geeft inzicht in hoe de toegang is geregeld in Dordrecht. Het geeft voor de belangrijkste categorieën weer hoe de gemeente onderscheid maakt tussen verstrekking van Wmo-voorzieningen via maatwerkvoorzieningen en via algemene voorzieningen.

Gemeentelijk beleid naar type Wmo-voorziening

	2021	2022
Hulp bij huishouden	Voornamelijk maatwerkvoorzieningen	Voornamelijk maatwerkvoorzieningen
Begeleiding	Voornamelijk maatwerkvoorzieningen	Voornamelijk maatwerkvoorzieningen
Dagbesteding	Voornamelijk maatwerkvoorzieningen	Voornamelijk maatwerkvoorzieningen

CBS MSD WMO | 2021-2022

Er is binnen het sociaal domein een grote verscheidenheid tussen gemeenten waar het gaat om beleids- en uitvoeringskeuzes. Om gemeenten te helpen om meer inzicht te krijgen in welke andere gemeenten op deze kenmerken overeenkomen, is de [Wmo gemeentevergelijker](#) ontwikkeld. Deze tool vergelijkt populatie- en beleidskenmerken van gemeenten binnen Nederland. Op die manier wordt automatisch een tiental gemeenten geselecteerd die sterk overeenkomen met de kenmerken van de gekozen gemeente. Door zicht te krijgen op welke gemeenten wat betreft populatie- en beleidskenmerken overeenkomen, kunnen gebruikers een zinnigere vergelijking maken en ontwikkelingen beter duiden. Ook stelt de tool gemeenten beter in staat om van elkaar te leren.

Bekijk de **Wmo gemeentevergelijker** voor meer verdieping op het thema.

2.4 Uitgaven Wmo

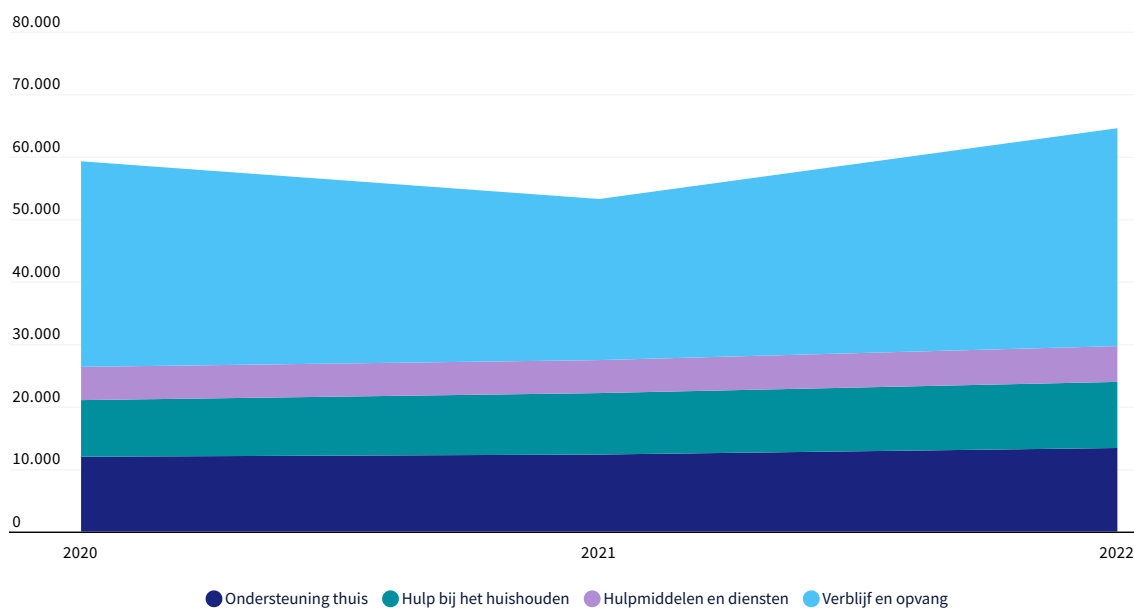
De begrote en gerealiseerde kosten voor Wmo-maatwerkvoorzieningen geven een indicatie van de uitgaven van gemeenten voor de verschillende Wmo categorieën, exclusief uitvoeringskosten.

Begrote en gerealiseerde uitgaven per hoofdcategorie Dordrecht, x 1.000 euro

	Begrote uitgaven 2022	Gerealiseerde uitgaven 2022
Hulp bij het huishouden	11.048	10.577
Ondersteuning thuis	13.001	13.373
Hulpmiddelen en diensten	5.686	5.730
Verblijf en opvang	37.053	34.855
Totaal	66.788	64.535

CBS MSD WMO | 2022

Ontwikkeling van gerealiseerde uitgaven per hoofdcategorie per jaar Dordrecht, x €1.000

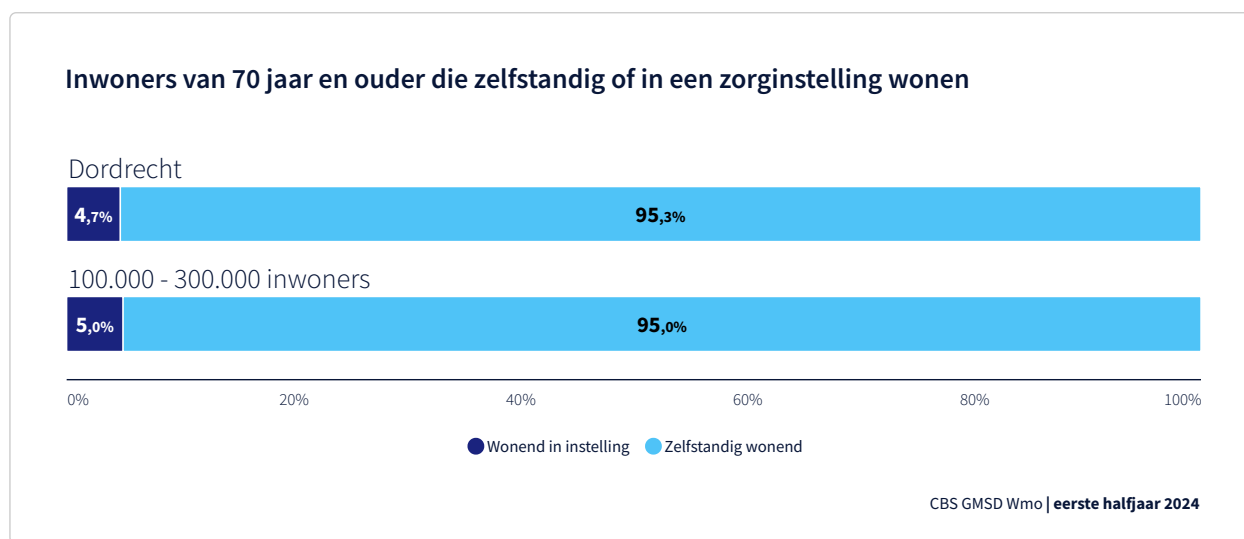
CBS GMSD Wmo | 2020 - 2022

In het algemeen is er een stijgende trend in de gemeentelijke uitgaven aan de Wmo. Een van de factoren die hier mogelijk op van invloed zijn is de invoering van het abonnementstarief Wmo in 2019. Het abonnementstarief is ingevoerd met als doel om de stapeling van eigen bijdragen voor zorg en ondersteuning te beperken, maar heeft ook gevolgen voor het voorzieningengebruik in gemeenten. De [Monitor Abonnementstarief](#) brengt in kaart of en in welke mate sprake is van een hoger dan verwacht gebruik van Wmo-voorzieningen (na invoering van het abonnementstarief), dat zich onvoldoende door gemeentelijk beleid laat reduceren.

2.5 Doelen en resultaten

De decentralisaties hadden als overkoepelend doel om zorg en ondersteuning beter op lokale behoeften af te kunnen stemmen. Daarnaast wordt er meer aanspraak gemaakt op de eigen kracht van inwoners en hun sociale omgeving om participatie en zelfredzaamheid te bevorderen. Het is niet eenvoudig de maatschappelijke effecten van de verschillende inspanningen in het sociaal domein in kaart te brengen. Hoe verhouden de inspanningen binnen de drie wetten zich tot het bredere sociaal domein en de leefsituatie en -omgeving van inwoners en huishoudens? In deze paragraaf worden enkele outcome indicatoren gepresenteerd, die iets zeggen over het bereikte maatschappelijke resultaat en de realisatie van de doelen met betrekking op de Wet maatschappelijke ondersteuning.

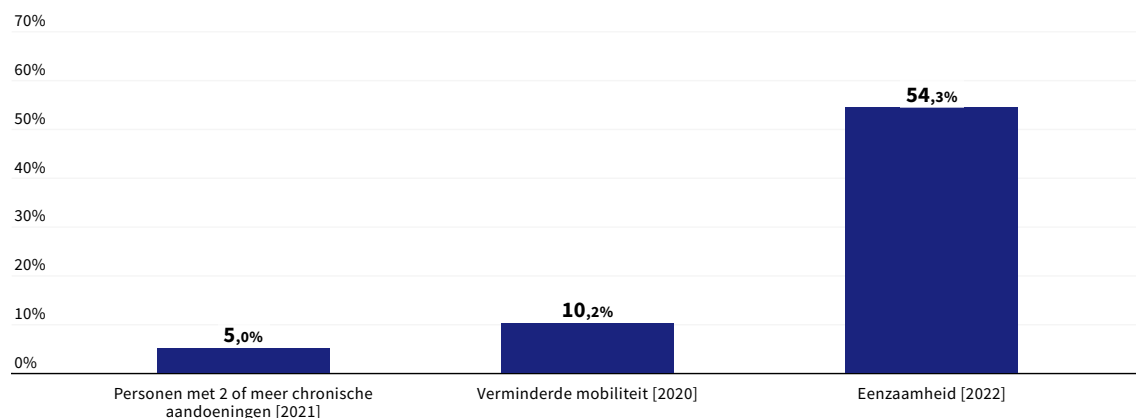
Een van de hoofddoelen van de Wmo is dat zoveel mogelijk ouderen zolang mogelijk thuis blijven wonen. In het eerste halfjaar 2024 wonen in gemeente Dordrecht 17.425 inwoners van 70 jaar en ouder. Daarvan verblijven er een onbekend aantal in een zorginstelling. De thuiswonende groep mensen is tevens de belangrijkste doelgroep van de Wmo.

Er wordt in de decentrale aanpak ook meer van mensen zelf verwacht, op gebied van zelfredzaamheid en eigen kracht, maar ook in de vorm van meer voor elkaar zorgen. De volgende indicatoren geven een indicatie van de mate van kwetsbaarheid van de inwoners. Met een Wmo-voorziening kan een gemeente deze risicogroep proberen te ondersteunen, zodat ze zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en mee kunnen doen in de samenleving. Gezondheidsindicatoren zijn belangrijke voorspellers voor Wmo-gebruik. Deze groep inwoners loopt een groter risico om uiteindelijk aanspraak te moeten gaan maken op de Wmo. Een Wmo-voorziening kan de mate van zelfredzaamheid voor deze groep juist weer vergroten.

Kwetsbaarheid: gezondheid en eenzaamheid

Dordrecht

Vektis, Meerdere bronnen

Voor meer data rondom het thema kwetsbaarheid, preventie en zorg, zie de [database](#).

Daarnaast wordt een deel van de benodigde zorg opgevangen door mantelzorger en vrijwilligers. Het aantal mantelzorgers en vrijwilligers geeft een indicatie van de mate waarin inwoners in een gemeente (een deel van) de benodigde zorg weten op te vangen binnen het eigen sociale netwerk.

Mantelzorgers

14,4% **12,6%**
Dordrecht 100.000 ...

Meerdere bronnen | 2022

Vrijwilligerswerk

21% **22%**
Dordrecht 100.000 ...

RIVM SMAP | 2022

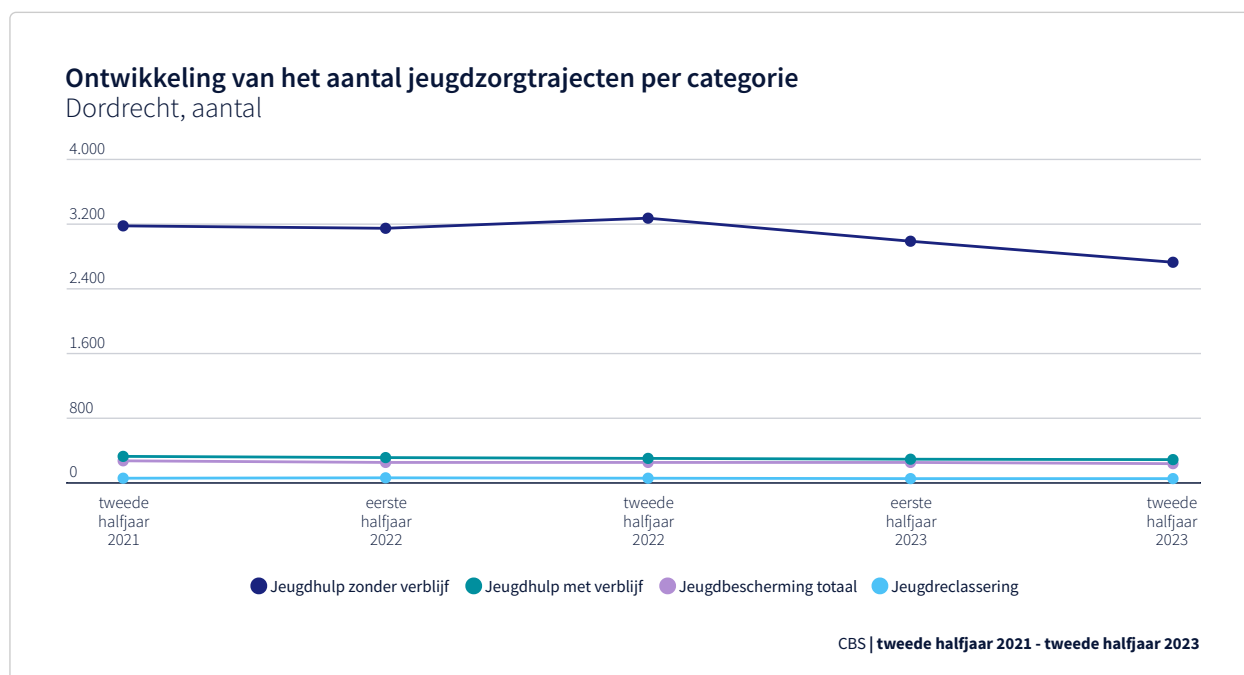

3. Jeugdwet

Dit hoofdstuk biedt inzicht in het gebruik van de Jeugdwet. Hoeveel unieke jongeren maakten gebruik van de Jeugdwet het afgelopen halfjaar? Hoeveel jongeren maken er bijvoorbeeld gebruik van jeugdhulp met verblijf? Daarnaast gaat dit hoofdstuk in op de kwaliteit en uitgaven van de Jeugdwet. Tenslotte gaat de laatste paragraaf in op de doelen en resultaten van de Jeugdwet.

3.1 Unieke jongeren met een voorziening

In de gemeente Dordrecht zijn er in het tweede halfjaar 2023 in totaal 3.280 jeugdzorgtrajecten ingezet (bij 2.825 unieke cliënten).

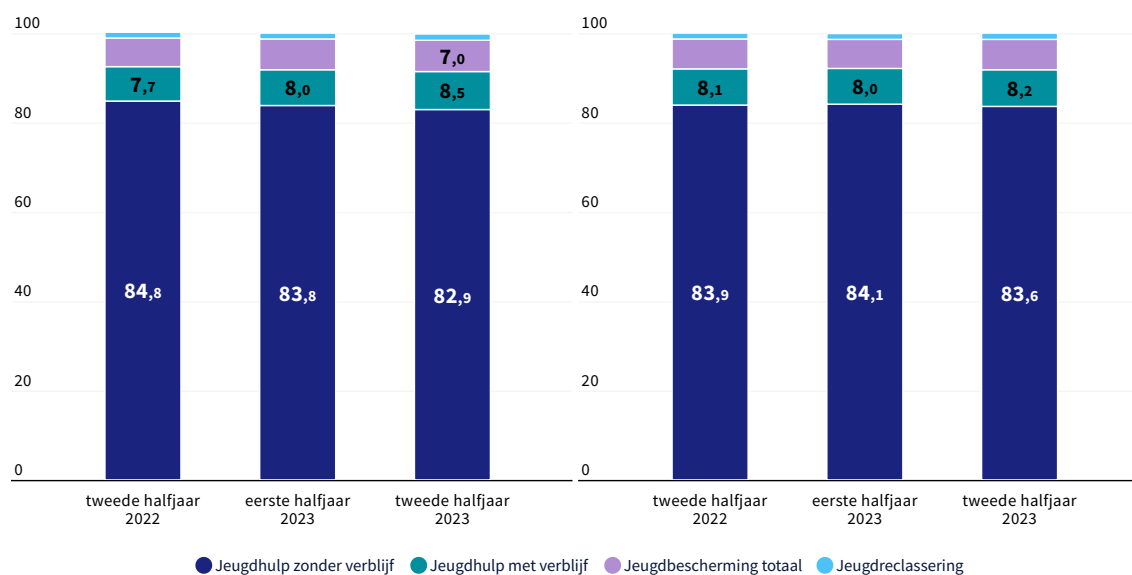
De volgende figuur laat zien wat het aandeel van de verschillende vormen van zorg is binnen het totaal aantal jeugdzorgtrajecten. De meeste jongeren ontvangen zorg in de categorie 'Jeugdhulp zonder verblijf'.

Procentuele opbouw van jeugdzorgtrajecten

% totaal Jeugdzorgtrajecten

Dordrecht

100.000 - 300.000 inwoners

CBS | tweede halfjaar 2022 - tweede halfjaar 2023

3.2 Kwaliteit

Hieronder staan enkele indicatoren over uitstroom en reden van beëindiging. Kwaliteit kan daarnaast gaan over cliëntervaring, het leveren en ontvangen van tijdige hulp (wachttijden). Wachttijden zijn op dit moment nog niet bekend in de GMSD.

Aantal afgesloten jeugdzorgtrajecten naar reden beëindiging

Dordrecht, aantal

	H2 2021	H1 2022	H2 2022	H1 2023	H2 2023
Beëindigd volgens plan	935	830	990	880	850
Waarvan in overeenstemming	85	80	90	95	90
Waarvan eenzijdig door cliënt	50	55	60	70	45
Waarvan eenzijdig door aanbieder	35	20	20	25	20
Waarvan wegens externe omstandigheden	40	25	55	55	50
Totaal Beëindigd	1.190	1.070	1.240		

CBS Jeugd | eerste halfjaar 2021 - tweede halfjaar 2023

3.3 Uitgaven Jeugdzorg

De volgende tabel geeft een indicatie van de de begrote en gerealiseerde uitgaven. Dit kan worden vergeleken met uitgaven voor andere groepen in het sociaal domein.

Uitgaven aan jeugdzorg Dordrecht, euro's x 1.000

	Begrote uitgaven 2022	Gerealiseerde uitgaven 2022
Jeugdhulp zonder verblijf – geleverd door wijkteam	4.537	5.173
Jeugdhulp zonder verblijf – niet geleverd door wijkteam	35.326	19.445
Jeugdhulp met verblijf	683	13.757
Kinderbeschermingsmaatregelen	?	2.228
Jeugdreclassering	?	412
Activiteiten in het preventieve justitiële kader		
Totaal jeugdzorg	43.722	41.016

CBS MSD WMO | 2022

3.4 Doelen en resultaten

De decentralisaties hadden als overkoepelend doel om zorg en ondersteuning beter op lokale behoeften af te kunnen stemmen. Daarnaast wordt er meer aanspraak gemaakt op de eigen kracht van inwoners en hun sociale omgeving om participatie en zelfredzaamheid te bevorderen. Het is niet eenvoudig de maatschappelijke effecten van de verschillende inspanningen in het sociaal domein in kaart te brengen. Hoe verhouden de inspanningen binnen de drie wetten zich tot het bredere sociaal domein en de leefsituatie en -omgeving van inwoners en huishoudens? In deze paragraaf worden enkele outcome indicatoren gepresenteerd, die iets zeggen over het bereikte maatschappelijke resultaat en de realisatie van de doelen met betrekking op de Jeugdwet.

Voortijdig schoolverlaten maakt jongeren kwetsbaar, zowel acuut als later in het leven. Voortijdig schoolverlaters zijn jongeren van 12 tot 23 jaar zonder startkwalificatie (een VWO, HAVO of MBO2 diploma). Deze jongeren hebben een verhoogde kans op werkloosheid, maar ook op criminaliteit en sociale uitsluiting. Jeugdwerkloosheid kan ook grote invloed hebben op de mentale en sociale ontwikkeling van jongeren. Het kan een voorspeller zijn van gebruik van voorzieningen binnen de Jeugdwet en later de Participatiewet.

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

3,2%

Dordrecht

2,7%

100.000 - 300.0...

DUO/Ingrado | 2023

Werkloze jongeren

2%

Dordrecht

2%

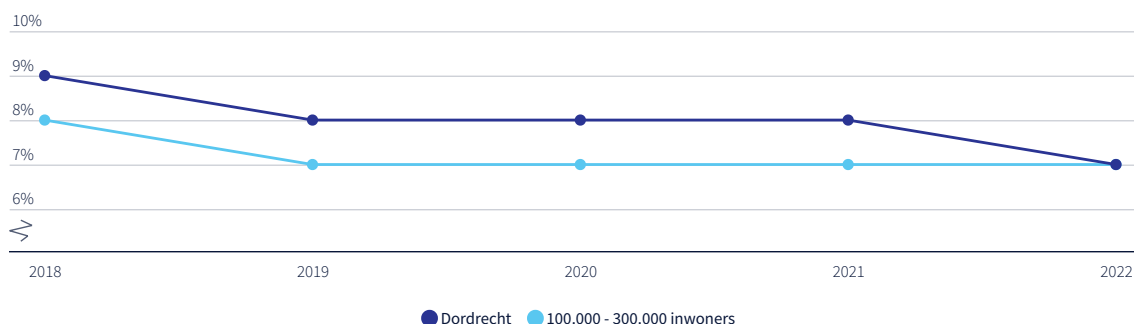
100.000 - 300.0...

CBS | 2022

Kinderen die opgroeien in een gezin dat rond moet komen van een uitkering daar lijken in hun latere leven nog steeds gevolgen van ondervinden. Zo hebben kinderen die in uitkeringsgezinnen opgroeien een grotere kans om later zelf ook van een uitkering te moeten rondkomen, en zijn zij rond hun 30e [lager opgeleid dan hun leeftijdsgenoten](#). Zie tevens de [database](#) voor meer indicatoren rondom de gezin- en leefomstandigheden van jongeren.

Kinderen in uitkeringsgezinnen

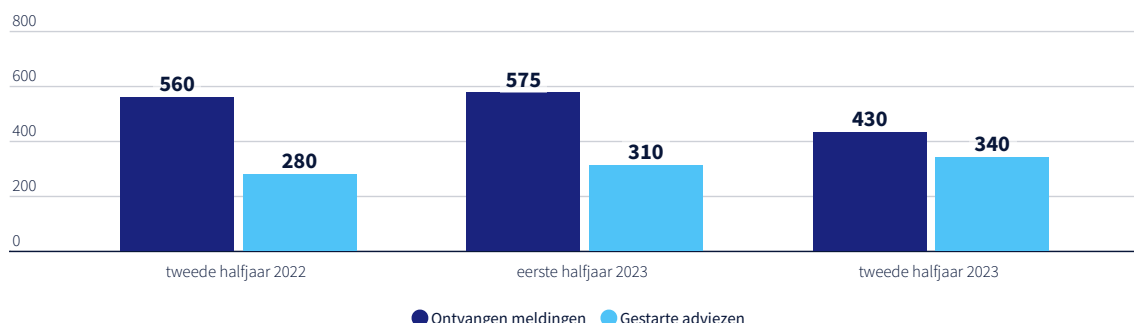
CBS | 2018 - 2022

Ook het aantal meldingen kindermishandeling zijn een indicator van de mate van kwetsbaarheid van jongeren in een gemeente. In het tweede halfjaar 2023 zijn er in gemeente Dordrecht per 100.000 inwoners 356 meldingen kindermishandeling ontvangen en 281 adviezen kindermishandeling gestart. In vergelijkbare gemeenten (op grond van de referentiegroep in dit rapport) is dit gemiddeld 192 meldingen kindermishandeling en 256 adviezen kindermishandeling.

Het volgende figuur laat de ontwikkeling in het aantal ontvangen meldingen en gestarte adviezen met betrekking tot kindermishandeling per 100.000 inwoners zien.

Kindermishandeling: ontvangen meldingen en gestarte adviezen

Dordrecht, aantal

CBS | tweede halfjaar 2022 - tweede halfjaar 2023

In de [database](#) zijn nog meer jeugdindicatoren rondom het thema (zorg en) veiligheid te vinden.

Het speciaal onderwijs is er voor leerlingen die specialistische of intensieve begeleiding nodig hebben. Bijvoorbeeld omdat zij een handicap, chronische ziekte of stoornis hebben. Veel van deze kinderen hebben naast de extra ondersteuning die zij in dit type onderwijs ontvangen, eveneens hulp of ondersteuning vanuit de Jeugdwet nodig.

Leerlingen in het Speciaal Basisonderwijs

per 1.000 leerlingen

30

Dordrecht

25

100.000 - 300.000 inwoners

CBS GMSD Wmo | 2023

4. Participatiewet

Dit hoofdstuk biedt inzicht in het gebruik van de Participatiewet. Hoeveel voorzieningen werden er gebruikt in het afgelopen halfjaar, en welke voorzieningen worden meer gebruikt dan andere? Daarnaast gaat de laatste paragraaf in op de doelen en resultaten van de Participatiewet.

4.1 Unieke inwoners met een voorziening

Het doel van de participatiewet is om meer mensen met een ziekte of een beperking bij een gewone werkgever aan het werk te krijgen. Naast het verstrekken van bijstandsuitkeringen, zijn gemeenten ook verantwoordelijk voor de re-integratie naar arbeid.

Totaal re-integratievoorzieningen
aantal per 1.000 inwoners van 15-74 jaar

22,2 **17,9**

Dordrecht 100.000 ...

CBS | Dec 2023

Huishoudens met bijstand t.o.v. alle
huishoudens

6,5% **5,4%**

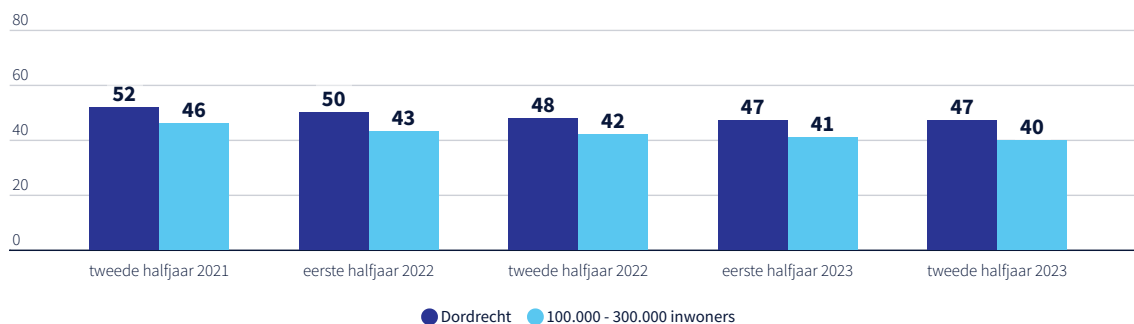
Dordrecht 100.000 ...

CBS | Dec 2023

Het volgende figuur toont de ontwikkeling van het aantal inwoners met een bijstandsuitkering in de gemeente Dordrecht.

Personen met bijstand en bijstand gerelateerde uitkering
per 1.000 inwoners

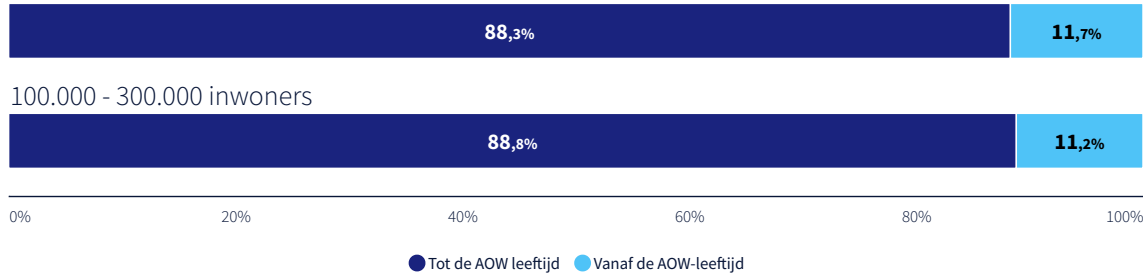

CBS | tweede halfjaar 2021 - tweede halfjaar 2023

Bijstandsgerechtigden ontvangen normaliter tot hun 65e een bijstandsuitkering, waarna de bijstandsuitkering omgezet wordt in een AOW-uitkering. In enkele gevallen kan de AOW worden aangevuld middels de aanvullende inkomensvoorziening ouderen (AIO). Hieronder wordt het aantal inwoners met een bijstandsuitkering tot de AOW-leeftijd en vanaf de AOW-leeftijd ten opzichte van het totaal aantal personen met een uitkering, vergeleken met de referentiegroep.

Personen met bijstand en bijstand gerelateerde uitkering

Dordrecht

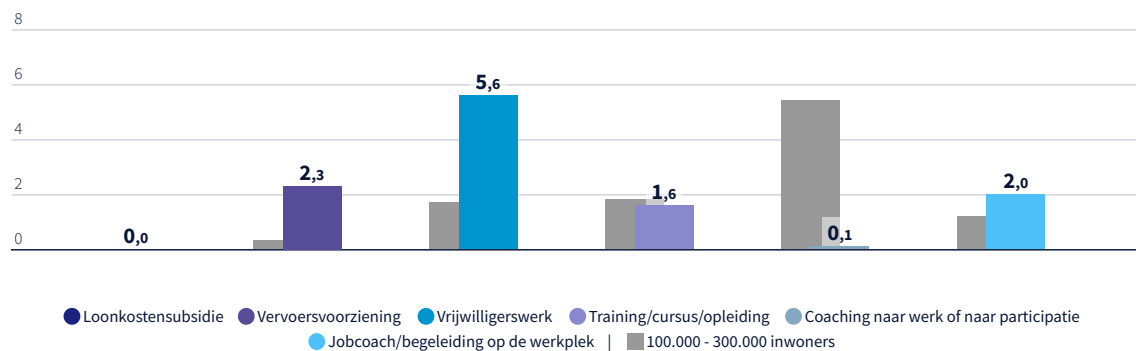

CBS | tweede halfjaar 2023

Gemeenten hebben verschillende instrumenten tot hun beschikking voor het begeleiden vanuit bijstand naar werk. Hiervoor kunnen verschillende instrumenten worden ingezet. De meest gebruikte staan hieronder op een rij, maar in de database zijn ze allemaal te vinden. Zie voor het volledige overzicht de [database](#).

Aantal inwoners met re-integratie-/participatievoorzieningen per categorie

Dordrecht, aantal per 1.000 inwoners van 15-74 jaar

CBS | tweede halfjaar 2023

4.2 Uitgaven Participatiewet

Baten en lasten: Inkomensregelingen

Dordrecht, euro's x1.000

	Baten	Lasten
2017	4553	6420
2018	4553	6651
2019	4553	6777
2020	5453	7839
2021	5453	8035
2022	5453	8081
2023	5453	8327
2024	5453	8595

Baten en lasten: Arbeidsparticipatie Dordrecht, euro's x1.000

	Baten	Lasten
2017	10	610
2018	10	382
2019	10	345
2020	10	306
2021	10	308
2022	10	309
2023	10	322
2024	10	473

4.3 Doelen en resultaten

De decentralisaties hadden als overkoepelend doel om zorg en ondersteuning beter op lokale behoeften af te kunnen stemmen. Daarnaast wordt er meer aanspraak gemaakt op de eigen kracht van inwoners en hun sociale omgeving om participatie en zelfredzaamheid te bevorderen. Het is niet eenvoudig de maatschappelijke effecten van de verschillende inspanningen in het sociaal domein in kaart te brengen. Hoe verhouden de inspanningen binnen de drie wetten zich tot het bredere sociaal domein en de leefsituatie en -omgeving van inwoners en huishoudens? In deze paragraaf worden enkele outcome indicatoren gepresenteerd, die iets zeggen over het bereikte maatschappelijke resultaat en de realisatie van de doelen met betrekking op de Participatiewet.

Werkloosheidspercentage

3,7% **3,8%**
Dordrecht 100.000 ...

CBS | 2023

Huishoudens met problematische schulden

11,9% **9,1%**
Dordrecht 100.000 ...

CBS | 2023

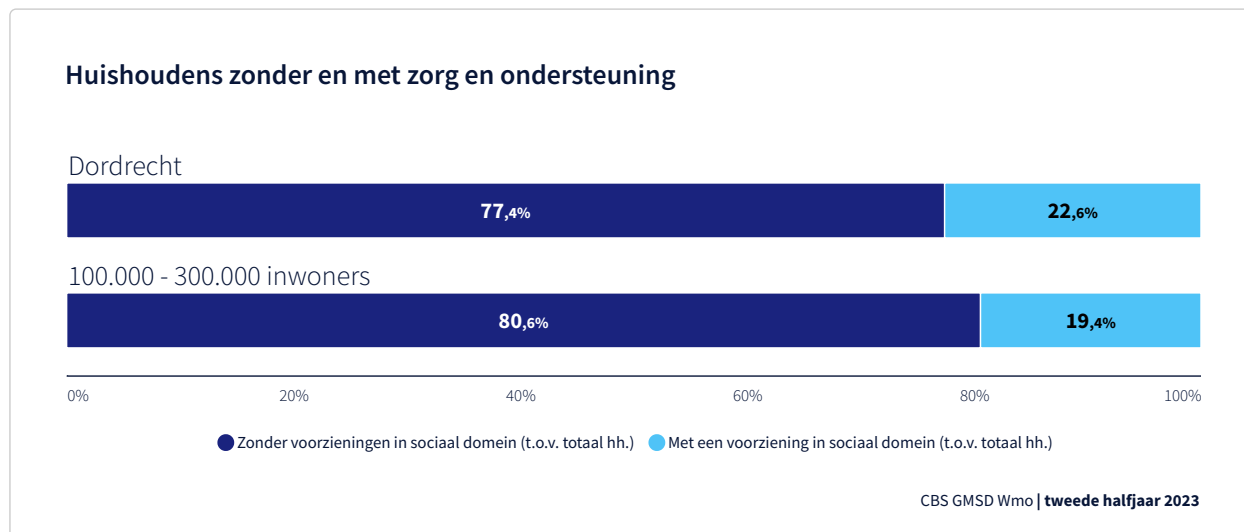
Er is binnen huishoudens een sterke samenhang tussen het ontvangen van bijstand en het hebben van problematische schulden. Vooral wanneer sprake is van langdurig laag inkomen, neemt de kans op problematische schulden toe. Niet zelden vloeit daar andere problematiek uit voort, zoals het gebruik van geestelijke gezondheidszorg (GGZ) en het gebruik van jeugdhulp.

5. Stapeling van voorzieningen

5.1 Huishoudens met en zonder zorg en ondersteuning

In de gemeente Dordrecht waren er in het tweede halfjaar 2023 226 huishoudens per 1.000 inwoners met een voorziening in het sociaal domein in de gemeente.

5.2 Stapeling in het sociaal domein

Huishoudens kunnen meerdere voorzieningen naast elkaar ontvangen. Onder stapeling wordt het ontvangen en gebruiken van meerdere voorzieningen in dezelfde verslagperiode verstaan. Er is bijvoorbeeld sprake van stapeling wanneer een huishouden, bestaande uit twee ouders en een kind, zowel een voorziening uit de Jeugdwet ontvangt als een bijstandsuitkering op grond van de Participatiewet. Naast stapeling van voorzieningen van verschillende regelingen, kan het ook voorkomen dat een persoon meerdere Wmo-voorzieningen naast elkaar ontvangt zoals een rolstoel en hulp bij het huishouden. Stapeling geeft een indicatie van de (soms veelzijdige) problematiek van inwoners.

De volgende figuren tonen de stapeling per voorziening en per domein in huishoudens in de verslagperiode.

Stapeling per voorziening per 1.000 huishoudens

Dordrecht

100.000 - 300.000 inwoners

0 20 40 60 80 100 120 140 160 180 200 220 240 260

● 1 voorziening in sociaal domein ● 2 voorzieningen in sociaal domein ● 3 voorzieningen in sociaal domein ● 4 voorzieningen in sociaal domein
● 5 voorzieningen in sociaal domein ● 6 of meer voorzieningen in sociaal domein

CBS GMSD Wmo | tweede halfjaar 2023

Stapeling per domein per 1.000 huishoudens

Dordrecht

100.000 - 300.000 inwoners

0 20 40 60 80 100 120 140 160 180 200 220 240 260

● Alleen Jeugd ● Alleen P-wet ● Alleen Wmo ● Jeugd en P-wet ● Jeugd en Wmo ● P-wet en Wmo ● Jeugd, P-wet en Wmo

CBS GMSD Wmo | tweede halfjaar 2023

Meer stapelingscijfers (bijvoorbeeld op cliëntniveau) zijn te vinden in de [database](#). Op het [wijkdashboard](#) zijn de stapelingscijfers per wijk te vinden.

6. Bijlagen

6.1 Achtergronden bij de cijfers

Gebruik van de monitor gegevens

In dit rapport wordt informatie getoond ter ondersteuning van het gezamenlijke leer- en ontwikkelproces in het sociaal domein. De cijfers bieden een basis voor het noodzakelijke gesprek tussen bestuurders, beleidsmakers, uitvoerders, aanbieders, inwoners, etc. Ter ondersteuning van dit gesprek worden de gegevens van een gemeente in dit rapport vergeleken met de gegevens van gemeenten die een vergelijkbare grootteklasse hebben.

Er worden op Waarstaatjegemeente.nl vijf grootteklassen onderscheiden:

- <25.000
- 25.000-50.000
- 50.000-100.000
- 100.000-300.000
- >300.000

De referentiegroep in dit rapport staat vast. Voor de gemeente Dordrecht geldt de grootteklasse 100.000 - 300.000 inwoners. Op het [hoofddashboard](#) van de GMSD op Waarstaatjegemeente.nl kunnen ook andere vergelijkingen worden gemaakt, bijvoorbeeld met een andere gemeente, of op regio- of provincieniveau. Op het [wijkdashboard](#) kunnen wijken binnen een gemeente met elkaar worden vergeleken. In de [database](#) vindt u de volledige datasets van de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein en kunt u alle mogelijke vergelijkingen en presentaties maken.

De vergelijking heeft altijd een signaalfunctie. Het is niet de bedoeling ranglijsten te maken. Gemeenten hebben diverse uitgangssituaties en maken hun eigen beleidskeuzes. Het is daarom niet mogelijk om zondermeer een waardeoordeel aan de vergelijkingen te hangen. Een juist begrip van de context en de keuzes is noodzakelijk om de resultaten uit dit rapport goed te interpreteren en te gebruiken.

Gebruikte bronnen

De cijfers over de Wmo-maatwerkvoorzieningen zijn door gemeenten bij het CBS aangeleverd. Gemeenten doen dit op vrijwillige basis op grond van de VNG-resolutie van 18 juni 2014 om gezamenlijk een beeld op te bouwen van de resultaten van de transformatie in het Sociaal Domein. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het controleren van de cijfers en besluiten om deze al dan niet te publiceren. Deze cijfers worden specifiek voor de **Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein** uitgevraagd, maar worden door het CBS ook gebruikt voor onder meer de Monitor abonnementstarief. Tijdens de laatste uitvraag over het tweede halfjaar 2023 hebben 327 gemeenten hun cijfers gepubliceerd in dit rapport.

Naast de specifiek door gemeenten aangeleverde informatie wordt in dit rapport gebruik gemaakt van cijfers die al beschikbaar zijn.

Het gaat om o.a. de volgende bronnen:

- Het wettelijk verplichte **Clïëntervaringsonderzoek Wmo**.
- Cijfers over **jeugdzorg**, die op grond van de wettelijke verplichting beleidsinformatie jeugd door jeugdzorgaanbieders en gecertificeerde instellingen bij het CBS worden aangeleverd.
- Cijfers over de **Participatiewet**-uitkeringen en re-integratievoorzieningen worden wettelijk verplicht door gemeenten bij het CBS aangeleverd via de *Bijstandsuitkeringenstatistiek (BUS)* en *Statistiek Re-integratie door Gemeenten (SRG)*.
- De **demografische gegevens** van het CBS.
- De **gezondheidscijfers** uit de Gezondheidsmonitor die door de GGD'en, RIVM en CBS is uitgevoerd. Meer informatie over deze cijfers vindt u [hier](#).

Actualisatie van de data

De gegevens in dit rapport worden halfjaarlijks of jaarlijks geactualiseerd op basis van de aanlevering van gegevens door gemeenten en andere betrokken instellingen aan CBS. Bij iedere figuur en tabel in dit rapport geven we de datering van de gegevens weer.

Extra toelichting bij de tabellen

Hieronder vindt u ter ondersteuning van een juiste interpretatie van de cijfers, de nodige extra achtergrondinformatie.

Referentiegroep Wmo

Wanneer een gemeente Wmo-cijfers publiceert, dan worden deze cijfers vergeleken met de cijfers van andere gemeenten die Wmo-cijfers publiceren over dezelfde periode.

Samenvoegen Wmo-voorzieningen

Het komt regelmatig voor dat bij het CBS bestanden aangeleverd worden waarin van één persoon meerdere Wmo-records zitten van hetzelfde type productcode. Het gaat bijvoorbeeld om meerdere taxiritten binnen de productcategorie vervoersvoorzieningen. Het CBS voegt in dergelijke gevallen records samen tot voorzieningen van dezelfde productcategorie. Eind 2020 zijn de regels met betrekking tot toewijzingsnummers voor gemeenten veranderd. Ook zijn in die periode alle registraties afgesloten en opnieuw opgestart, wat naar verwachting gevolgen gaat hebben voor het aantal records dat per cliënt door gemeenten wordt aangeleverd. Daarom zijn de regels voor het samenvoegen van records na overleg tussen VNG en CBS aangescherpt. Zie voor meer informatie www.cbs.nl/gmsd.

Ontbrekende Wmo cijfers

Als gemeenten over een bepaalde verslagperiode geen Wmo-cijfers hebben aangeleverd, dan is het mogelijk dat figuren in dit rapport ontbreken of kolommen in tabellen leeg blijven. Ook kan het zijn dat waarden te klein zijn om te kunnen publiceren, vanwege mogelijke herleidbaarheid tot personen (privacy).

Nalevering en correctie Wmo-gegevens

Gemeenten kunnen bij iedere aanleverperiode de cijfers over de voorafgaande aanleverperiode corrigeren. Dit kan invloed hebben op eerder gepubliceerde gegevens. Na deze tweede aanleverperiode worden de cijfers definitief vastgesteld door het CBS.

De hier gepubliceerde cijfers over het eerste halfjaar van 2023 zijn dan ook voorlopig. Bij publicatie van de cijfers over het tweede halfjaar van 2023 worden de cijfers van het eerste halfjaar van 2023 definitief vastgesteld. Dit geldt ook voor de cijfers uit de Beleidsinformatie Jeugd.

Indeling personen en huishoudens

Voor de indeling van personen en huishoudens in gemeenten wordt uitgegaan van de gemeentecode zoals die door de deelnemende gemeente bij CBS is aangeleverd. De indeling van personen en huishoudens naar gemeente bij de stapelingstabellen sociaal domein gebeurt op basis van het laatst bekende adres in de verslagperiode in de Basisregistratie Personen (BRP).

Wijkcijfers

De cijfers van de wijken binnen een gemeente tellen niet altijd op tot het totaal van de gemeente. Dit komt omdat van sommige personen en huishoudens niet bepaald kan worden in welke wijk ze wonen.

Relatieve cijfers

De relatieve cijfers worden berekend per 1.000 inwoners ten opzichte van het totaal aantal inwoners in een gemeente. Bij berekeningen per doelgroep (zoals leeftijd, geslacht of etniciteit) worden de relatieve cijfers berekend per 1.000 inwoners ten opzichte van de doelgroep.

Voorbeeld: Bij het aantal Wmo-maatwerkvoorzieningen uitgesplitst naar de leeftijdscategorie 75+ is het cijfer berekend ten opzichte van het aantal 75-plussers in de gemeente (en dus niet ten opzichte van het totaal aantal inwoners van de gemeente).

Verantwoording

Op Waarstaatjegemeente.nl kunt u data vinden over onder andere de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein. Als bezoeker heeft u keuze om aan te vinken vanuit welk demografisch vergelijkingsniveau u de cijfers zou willen zien. U kunt kiezen uit gemeentegrootte, provincie, gemeente etc. De keuze die u hierin maakt heeft effect op de gemiddelden en de correctheid/foutmarge van de berekende gemiddelden. Wanneer er gemiddelden worden berekend en er gekeken wordt naar

cijfers over de jaren heen, dan kan er een vertekend beeld ontstaan. Voor sommige gemeenten is namelijk niet altijd de halfjaarlijkse data beschikbaar. Hierdoor kan het voorkomen dat wanneer u bijvoorbeeld provincies met elkaar vergelijkt, dat u vanuit provincieperspectief over de jaren heen een daling ziet. Terwijl wanneer u de gemeenten afzonderlijk van elkaar zou bekijken, u een stijging zou zien per gemeente. Daarnaast bestaat een vergelijkingsgebied niet uit hetzelfde aantal gemeenten. Zo is het gemiddelde van een provincie, bestaand uit een klein aantal gemeenten, gevoeliger voor het aantal ontbrekende gemeentecijfers dan het gemiddelde van een provincie bestaand uit een groot aantal gemeenten. Bij een vergelijkingsgebied wordt namelijk alleen het gemiddelde berekend van de beschikbare getallen.

Voorbeeld: Provincie X bestaat uit 4 gemeenten. Over de eerste helft van 2023 hebben alle gemeenten die deel uitmaken van de provincie cijfers aangeleverd over het aantal WMO-cliënten. Over de tweede helft van 2023 hebben drie van de vier gemeenten cijfers aangeleverd. **Gemeente 3** (zie tabel hieronder) heeft geen cijfers aangeleverd. Als we bij iedere gemeente afzonderlijk naar het verschil kijken tussen de cijfers over de eerste helft van 2023 en de tweede helft van 2023, dan is er een toename te zien van het aantal Wmo-cliënten. Wanneer we naar de cijfers kijken op provincieniveau, dan is er juist een daling zichtbaar van het aantal Wmo-cliënten in de tweede helft van 2023. Deze daling is het gevolg van het ontbreken van de data van **gemeente 3**.

	Aantal inwoners	Aantal Wmo-cliënten eerste halfjaar 2023	Aantal Wmo-cliënten tweede halfjaar 2023
Gemeente 1	20.000	1.450	1.503
Gemeente 2	40.000	3.300	3.309
Gemeente 3	17.000	800	-
Gemeente 4	55.000	3.400	3.480
Provincie X	132.000	8.950	8.292

Afronding

De cijfers 0 t/m 4 worden afgerond naar een 0 en de cijfers 5 t/m 9 worden afgerond naar een 10. Alle overige cijfers zijn afgerond op vijftallen. Hierdoor kan het voorkomen, dat de som van de detailgegevens afwijkt van het totaal.

Wordt er in de opgevraagde tabel geen getal maar een "?" of "-" weergegeven, dan is het cijfer onbekend, onvoldoende betrouwbaar of niet toonbaar i.v.m. herleidbaarheid tot personen (privacy).

De relatieve aantallen per 1.000 inwoners worden uitgerekend op basis van de afgeronde absolute aantallen. Hierdoor wordt voorkomen dat de relatieve aantallen zelf ook nog eens afgerond moeten worden op vijf- of tientallen vanuit privacy-overwegingen. Met name bij grote gemeenten zou afronding van de relatieve cijfers eenodeloze verslechtering zijn van de nauwkeurigheid.

6.2 Begrippenlijst

Begrip	Definitie
Activiteiten in het preventieve justitiële kader	De activiteiten die gecertificeerde instellingen (GI's) uitvoeren in het preventief justitieel kader (PJK), ook wel drangkader genoemd. Deze specifieke preventieve- en nazorgactiviteiten die zich in het veld van de vrijwillige hulpverlening afspelen betreffen geen jeugdhulp, maar activiteiten die uitgaan van de inzet van de specifieke expertise van de gecertificeerde instelling om (opnieuw) een maatregel jeugdbescherming of jeugdreclassering te voorkomen.
Algemene voorziening	Onder algemene voorzieningen vallen diensten of activiteiten binnen de Wmo die voor iedere inwoner van een gemeente beschikbaar zijn, zonder voorafgaand onderzoek naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruiker. De gemeente kan hiervoor een bijdrage in de kosten vragen. Voorbeelden van algemene voorzieningen zijn een maaltijdservice of activiteiten in een buurthuis.
AOW-leeftijd	De AOW-leeftijd, ook AOW-gerechtigde leeftijd genoemd, is de pensioengerechtigde leeftijd in het kader van de Algemene Ouderdomswet (AOW). De AOW-leeftijd hangt af van de levensverwachting.
Arbeidsdeelname	Mate waarin een persoon, behorende tot de beroepsbevolking van 15 tot 75 jaar, werkzaam is of niet.
Begeleiding op werkring/job-coach	Dit is een type re-integratie-/participatievoorziening. Het omvat alle vormen van begeleiding op de werkplek, voor zowel arbeidsbeperkten als niet-arbeidsbeperkten, door een interne (van het bedrijf waar de werknemer werkt), externe of gemeentelijke begeleider
Begeleiding	Wmo voorziening uit de categorie ondersteuning thuis. Bij begeleiding leert een cliënt om allerlei dagelijkse handelingen zelf te doen, of krijgt ondersteuning hierbij. Deze hulp wordt meestal ingezet in het geval van psychische problemen, een verstandelijke of een zintuiglijke beperking. Begeleiding kan gaan over ondersteuning bieden bij het plannen en organiseren van de dag, het omgaan met een ziekte of beperking, geldzaken en administratie, of het dagelijks leven thuis.
Begrote kosten	Kosten zoals die in een begroting zijn opgenomen. Begrote kosten geven enerzijds een verwachting aan, maar tegelijk zijn ze een norm die niet overschreden mag worden.
Beroepsbevolking	Personen tussen de 15 en 75 jaar die betaald werk hebben (werkzame beroepsbevolking), of die geen betaald werk hebben, recent naar betaald werk hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn (werkloze beroepsbevolking). Deze definitie heeft betrekking op personen die in Nederland wonen (exclusief de institutionele bevolking).
Beschermd wonen	Beschermd wonen is voor mensen met psychische of psychosociale problemen die niet zelfstandig kunnen wonen en een beschermde en veilige woonplek nodig hebben. Cliënten wonen in een beschermde woonvorm, zoals een gezinsvervangend tehuis. Via beschermd wonen krijgen ze ook de begeleiding die ze nodig hebben.
Bijstand	Uitkering op grond van de Participatiewet en is er voor mensen die niet genoeg geld hebben om in hun levensonderhoud te voorzien. En die niet in aanmerking komen voor een andere uitkering. Met een bijstandsuitkering kunnen zij de periode overbruggen totdat zij weer betaald werk vinden.
Bijstandsgelateerde uitkering.	Een bijstandsgelateerde uitkering is een uitkering die onder de wetten IOAW (Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers), IOAZ (Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen) en Bbz (Bijstand voor zelfstandigen) valt.
Bijstandsuitkering	Een bijstandsuitkering is onder de Participatiewet vallende wettelijk geregelde financiële hulp aan mensen die over onvoldoende middelen beschikken om in hun eigen onderhoud te kunnen voorzien
Chronische aandoening	Aandoening uit een lijst van in totaal dertig chronische aandoeningen zoals diabetes, COPD, hart- en vaatziekten, reuma en kanker.
Coaching naar werk of naar participatie	Type re-integratie-/participatievoorziening, waarbij een persoon buiten een arbeidsbetrekking naar werk of naar participatie (in de maatschappij) wordt toe begeleid. Op het moment van inzet van de voorziening heeft de persoon dus nog geen werk. De coaching is gericht op het opdoen van persoonlijke of werk-gerelateerde vaardigheden/competenties en vindt plaats in een een-op-een situatie. De voorziening kan worden ingezet voor zowel kort- als langdurig werklozen.
Dagbesteding	Wmo voorziening uit de categorie ondersteuning thuis. Dagbesteding is een vorm van begeleiding, maar dan in groepsverband. Doel is een zinvolle invulling van de dag. Bijvoorbeeld met aangepast werk, activiteiten of dagopvang.
Eenzaamheid	Percentage van de volwassenen (19+) met hoge emotionele/sociale eenzaamheidsscore (volwassenen 19+). De eenzaamheidsschaal bestaat uit elf uitspraken over emotionele eenzaamheid en sociale eenzaamheid. Voorafgaand aan de uitspraken staat de vraag: 'Wilt u van elk van de volgende uitspraken aangeven in hoeverre die op u, zoals u de laatste tijd bent, van toepassing is?', met de toelichting 'U kunt antwoorden met nee, min of meer, ja'. Iemand is sociaal of emotioneel eenzaam als diegene op minstens twee van de bijbehorende items ongunstig scoort. Iemand is eenzaam bij minstens drie ongunstige scores op alle items.
Eigen kracht	Je eigen leven kunnen vormgeven en problemen zelf kunnen oplossen. In de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) staat dat burgers een eigen verantwoordelijkheid hebben voor hoe ze hun leven inrichten.
Gerealiseerde kosten	De werkelijke kosten, die gemaakt zijn.
Gestart advies	Een op de behoefte van de adviesvrager afgestemde set van aanwijzingen, raadgevingen en tips die Veilig Thuis met de adviesvrager deelt, met als doel de adviesvrager in staat te stellen zelf verder te kunnen handelen in situaties van huiselijk geweld en/of kindermishandeling of bij een vermoeden daarvan. De adviesvrager blijft zelf verantwoordelijk voor eventuele verdere stappen, Veilig Thuis onderneemt geen enkele verdere actie richting de directbetrokkenen bij het huiselijk geweld of de kindermishandeling.
Grijze druk	De verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar of ouder en het aantal personen van 20 tot 65 jaar. Dit cijfer geeft inzicht in de verhouding van de ouderen tot het werkende deel van de bevolking

Begrip	Definitie
Huishouden (particulier)	Eén of meer personen die samen een woonruimte bewonen en zichzelf niet-bedrijfsmatig voorzien van de dagelijkse behoeften.
Hulp bij het huishouden	Huishoudelijke hulp is bijvoorbeeld hulp bij het schoonmaken, opruimen of de afwas doen.
Hulpmiddelen en diensten	Onder hulpmiddelen en diensten vallen de productcategorieën woondiensten, vervoersdiensten, rolstoelen, vervoersvoorzieningen, woonvoorzieningen en overige hulpmiddelen
Jeugdbescherming	Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt wanneer een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jongere in de leeftijd van 0 tot 18 jaar (ernstig) wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet (voldoende) helpt.
Jeugdhulp met verblijf	Er is sprake van jeugdhulp met verblijf als de jongere formeel niet thuis slaapt bij het eigen gezin. Het gaat daarom alleen om verblijfsvormen waarbij sprake is van een overnachting, zoals opvang in een pleeggezin, gezinsgerichte opvang of een vorm van gesloten jeugdhulp. Ook verblijf in logeerhuizen, alleen tijdens weekenden of juist doordeweeks, valt eronder.
Jeugdhulp zonder verblijf	Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. De jongere verblijft thuis, in het eigen gezin. Of anders gezegd, de jongere slaapt thuis.
Jeugdreclassering	Jeugdreclassering is begeleiding voor jongeren die met de politie in aanraking zijn geweest en een proces verbaal hebben gehad. Jeugdreclassering is een vorm van jeugdzorg waarbij de jongere wordt geholpen, begeleid en gecontroleerd. Het doel van jeugdreclassering is om in samenwerking met ouder(s) of netwerk, recidive te voorkomen door positieve levensdoelen op te stellen en kansen te creëren voor de jongere in de maatschappij. Jeugdreclassering is er voor jongeren tussen de 12 en 23 jaar.
Jeugdwet	De Jeugdwet houdt in dat gemeenten hulp moeten bieden bij het opgroeien, de zelfredzaamheid of deelname aan de maatschappij als de jeugdige of ouders dit nodig hebben
Jeugdzorgtraject	Een jeugdzorgtraject is een periode waarin een bepaalde vorm van hulp of zorg wordt verleend binnen de Jeugdwet. Wanneer een jongere meerdere vormen van hulp of zorg ontvangt heeft deze ook meerdere trajecten.
Jongere	De bevolking van 15 tot 25 jaar (exclusief de institutionele bevolking).
Kinderbeschermingsmaatregelen	Een rechter kan twee maatregelen ter bescherming van uw kind opleggen: 1) een ondertoezichtstelling (ots) waarbij u verplicht hulp en ondersteuning bij het opvoeden krijgt of; 2) een gezagsbeëindigende maatregel waarbij u het gezag over uw kind verliest.
Kindermishandeling	Elke vorm van mishandeling die voor een kind bedreigend of gewelddadig is. Dus niet alleen lichamelijk geweld, maar ook bijvoorbeeld emotionele mishandeling of verwaarlozing vallen eronder.
Kortdurend verblijf	Wmo voorziening uit de categorie ondersteuning thuis. Kortdurend verblijf is bedoeld voor mensen die thuis worden verzorgd door een mantelzorger en niet alleen thuis kunnen zijn. De cliënt verblijft dan kortdurend in een instelling, zodat de mantelzorger(s) even 'op adem' kunnen komen. Na het verblijf in de instelling pakken de mantelzorgers de zorg weer op.
Leeftijd	Het aantal gehele jaren dat op 1 januari van het jaar van waarneming is verstreken sinds de geboortedatum van de persoon.
Leerling	Persoon die les krijgt aan een instelling voor basis- of voortgezet onderwijs
Levensverwachting	De levensverwachting betreft de gemiddelde leeftijd die een levendgeborene uit het betreffende jaar naar verwachting zal bereiken. Met levensverwachting wordt levensverwachting bij geboorte bedoeld.
Loonkostensubsidie (Participatiewet)	Dit is een type re-integratie-/participatievoorziening. De loonkostensubsidie op grond van de Participatiewet is een subsidie die een werkgever krijgt als ondersteuning om een persoon in dienst te nemen, die een arbeidsvermogen heeft dat onder het wettelijk minimumloon (WML) ligt. Deze subsidie kan langdurig worden ingezet. Naast de loonkostensubsidie op grond van de Participatiewet zijn er nog twee andere soorten loonkostensubsidies: de 'Forfaitaire loonkostensubsidie' en de 'Tijdelijke loonkostensubsidie'. Deze kunnen niet langdurig ingezet worden
Maatwerkvoorziening (Wmo)	Een maatwerkvoorziening is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo, afgestemd op de situatie van een cliënt. Voor een maatwerkvoorziening wordt verstrekt, doet een gemeente daarvoor eerst een diepgaand onderzoek naar de persoonlijke situatie van een cliënt.
Mantelzorg	Mantelzorg is de zorg die u ontvangt van een bekende uit uw omgeving, zoals uw partner, ouders, kind, burens of vrienden, als u voor langere tijd ziek, hulpbehoevend of gehandicapt bent. Deze zorg kan bestaan uit het huishouden doen, wassen en aankleden, gezelschap houden, vervoer, geldzaken regelen, enzovoorts. Mantelzorg wordt niet betaald. Een vrijwilliger vanuit een vrijwilligerscentrale is geen mantelzorger.
Ondersteuning thuis	Onder ondersteuning thuis vallen de productcategorieën begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf, overige ondersteuning gericht op het individu of huishouden, dagbesteding en overige groepsgerichte ondersteuning.
Ontvangen melding	Het kenbaar maken aan Veilig Thuis van een situatie of vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling met vermelding van de persoonsgegevens van de betrokkene(n). Het verschil met een advies is dat bij een melding de verantwoordelijkheid voor het zicht op de veiligheid van de directbetrokkenen is overgedragen van de melder aan Veilig Thuis.
Opleidingsniveau	Het niveau van de hoogste met succes gevolgde opleiding. Ook opleidingen die zijn gevolgd zonder het diploma te hebben behaald, tellen mee bij de bepaling van het behaald onderwijsniveau. In dat geval wordt het niveau toegekend van het diploma dat nodig is om toegelaten te worden tot de opleiding.
Overig (Hoofdcategorie Wmo)	Onder overig vallen alle voorzieningen die niet in een van de vier hoofdcategorieën zijn in te delen en de generieke toewijzing. Bij een generieke toewijzing wordt geen productcategorie toegeschreven, en wordt alleen het maximum bedrag in het budget aangegeven dat in de betreffende periode aan zorg of ondersteuning gedeclareerd mag worden. Een zorgaanbieder mag zelf bepalen welke producten worden ingezet.
Participatiewet	Iedereen die kan werken maar het op de arbeidsmarkt zonder ondersteuning niet redt, valt onder de Participatiewet. De wet moet ervoor zorgen dat meer mensen werk vinden, ook mensen met een arbeidsbeperking.
Percentielgroep	De toekenning aan percentielgroepen is gebaseerd op alle particuliere huishoudens in Nederland. Deze worden van laag naar hoog gerangschikt op vermogen en vervolgens ingedeeld in honderd opeenvolgende groepen van gelijke omvang: de percentielgroepen.

Begrip	Definitie
Persoonlijke verzorging	Wmo voorziening uit de categorie ondersteuning thuis. Persoonlijke verzorging is hulp bij het opstaan, douchen, aankleden, naar het toilet gaan, tanden poetsen enzovoort. Er is sprake van persoonlijke verzorging onder de Wmo wanneer er geen sprake is van een geneeskundige context. Men noemt dit dan ook wel adl-hulp: hulp bij algemene dagelijkse levensverrichtingen.
Problematische schuld	Een problematische schuld situatie is de situatie waarin te voorzien is dat een natuurlijke persoon schulden niet zal kunnen blijven afbetalen of is gestopt met afbetalen. Een huishouden met problematische schulden is een huishouden waarvan ten minste één persoon in het huishouden voldoet aan de criteria voor ten minste één van de beschikbare registraties met informatie over schulden.
Reden beëindiging	Binnen het berichtenverkeer worden jeugdzorgtrajecten beëindigd middels een Stop Zorg bericht, waarbij kan worden aangegeven wat de reden van wijziging of beëindiging van de betreffende levering is.
Re-integratievoorziening	Onder de participatiewet zijn gemeenten samen met de bijstandsgerechtigde verantwoordelijk voor re-integratie. Een bijstandsgerechtigde heeft een re-integratieplicht en moet vaak verplicht deelnemen aan een re-integratietraject. Gemeenten bieden daarvoor verschillende re-integratievoorzieningen, die erop gericht zijn om kennis en werkervaring op te doen en zo de kans op het vinden van een betaalde baan te vergroten.
Referentiegroep	De gegevens van een gemeente worden vergeleken met de gegevens van gemeenten die een vergelijkbare grootteklasse hebben op basis van inwoneraantal. Er worden op Waarstaatjegemeente.nl vijf grootteklassen onderscheiden: • <25.000 • 25.000-50.000 • 50.000-100.000 • 100.000-300.000 • >300.000
Rolstoelen (Wmo voorziening)	Wmo voorzieningen uit de categorie hulpmiddelen en diensten. Via de Wmo kan een cliënt in aanmerking komen voor vergoeding van een rolstoel.
SES-WOA score	De SES-WOA score evenals de deelscores per huishouden worden berekend met behulp van een Multiple Correspondentie Analyse (MCA). Input voor de MCA is voor alle huishoudens in Nederland: 1) Het landelijke welvaartsdecil waar het huishouden in valt (10 categorieën) 2) Het opleidingsniveau van het huishouden volgens de 2e digit van de SOL-indeling (5 categorieën) en; 3) Het recente arbeidsverleden van het huishouden in zeven categorieën. De MCA levert per huishouden naast een totaalscore SES-WOA ook numerieke deelscores per huishouden voor welvaart, opleidingsniveau en arbeidsverleden. Aan de hand van de scores per huishouden wordt tot slot de gemiddelde score per regio (gemeente/wijk/buurt) berekend.
Speciaal Basisonderwijs	De voortzetting van het voormalig basisonderwijs aan kinderen met leer- en opvoedingsmoeilijkheden (so-lom), moeilijk lerende kinderen (so-mlk) en in hun ontwikkeling bedreigde kleuters (iobk) voor zover verbonden aan scholen voor so-lom en so-mlk. Speciaal Basisonderwijs: Speciaal Basisonderwijs (sbo) valt onder het reguliere onderwijs. Sbo-scholen zijn bedoeld voor kinderen met een relatief lichte ondersteuningsvraag die toch niet in op een reguliere school opgevangen kunnen worden. Scholen in het sbo hebben dezelfde kerndoelen als gewone basisscholen. Maar de leerlingen in het sbo krijgen meer tijd om die te halen. De groepen in het speciaal basisonderwijs zijn kleiner en er zijn meer deskundigen. Leerlingen kunnen tot hun 14e jaar op een school voor speciaal basisonderwijs terecht. (referentie: https://monitoraaj.nl/speciaal-onderwijs/)
Toegang	De manier waarop een persoon toegang krijgt tot zorg en ondersteuning bij een gemeente. De manier waarop dit is ingericht, verschilt per gemeente en voorziening. Het gaat over de plek waar personen zich kunnen melden met een hulpvraag en over het proces dat zij daarna moeten doorlopen om uiteindelijk gebruik te kunnen maken van een voorziening.
Training/cursus/opleiding	Type re-integratie-/participatievoorziening. Tot deze voorziening behoort het volgen van een training, cursus, opleiding of scholing die de toegang tot de arbeidsmarkt bevordert. Het doel kan zijn de ontwikkeling van de persoon om deze gereed te maken voor de arbeidsmarkt, maar ook het behalen van een certificaat of diploma. De inzet van de voorziening kan zowel van korte als van lange duur zijn. Het mag alleen gaan om niet-regulier onderwijs, dat wil zeggen onderwijs dat niet onder de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) valt.
Uitkeringsgezin	Kinderen die opgroeien in een gezin dat rond moest komen van een uitkering.
Verblijf en opvang	Onder verblijf en opvang vallen de productcategorieën beschermd wonen, opvang, spoedopvang en overige beschermd wonen en opvang.
Vervoersdiensten	Wmo voorzieningen uit de categorie hulpmiddelen en diensten. Vervoersdiensten maken het mensen met een beperking mogelijk om zich lokaal te verplaatsen. Voorbeelden van vervoersdiensten zijn een gehandicaptenparkeerkaart of een gehandicaptenparkeerplaats.
Vervoersvoorziening, woon-werk (Participatiewet)	Dit is een type re-integratievoorziening. Als reizen naar het werk door chronische ziekte of handicap lastig is, kan een vervoersvoorziening worden verstrekt. Deze voorziening kan alleen worden ingezet voor personen met een arbeidsbeperking.
Vervoersvoorzieningen	Wmo voorzieningen uit de categorie hulpmiddelen en diensten. Vervoersvoorzieningen zijn bijvoorbeeld: Collectief vervoer, zoals een regiotaxi. Vergoeding van gebruik of aanpassing van de (eigen) auto. Hulpmiddelen zoals een scootmobiel of driewielers.
Voortijdig schoolverlater	Leerlingen die in een gegeven jaar het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie.
Voorziening in het sociaal domein	Personen die een voorziening ontvangen uit een van de drie wetten in het sociaal domein, te weten de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet, en de Participatiewet.
Vrijwilligerswerk (Participatiewet)	Type re-integratievoorziening waarbij personen onbetaald en onverplicht werk verrichten voor anderen of voor de samenleving. Het initiatief kan zowel bij de gemeente als bij de persoon zelf liggen. Hier zijn dan bepaalde voorwaarden aan verbonden.
Vrijwilligerswerk	Werk dat in enig georganiseerd verband onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving.
Werkloos, werkloosheid	Personen zonder betaald werk, die recent naar werk hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn.

Begrip	Definitie
Wijkteam	Een wijkteam is een professioneel team dat wijkbewoners helpt, zoals kinderen en hun ouders. Een wijkteam zit altijd in de buurt, vandaar de naam. Een wijkteam komt in actie als er in een gezin vragen of zorgen zijn. Op hoofdlijnen voeren wijkteams deze taken uit: Voorkomen van opgroei- en opvoedproblemen, psychische problemen en stoornissen. Tijdig signaleren en snel ingrijpen bij opgroei- en opvoedproblemen, psychische problemen en stoornissen. Versterken van het opvoedkundige klimaat, overal waar kinderen en jongeren komen.
Wmo	De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) draait om het geven van maatschappelijke ondersteuning, zodat mensen kunnen meedoen en zich kunnen handhaven in de samenleving.
Wonend in een instelling	Personen die in een institutioneel huishouden verblijven. Een institutioneel huishouden is een huishouden van één of meer personen die samen een woonruimte bewonen en daar bedrijfsmatig worden voorzien in dagelijkse levensbehoeften. Ook de huisvesting vindt bedrijfsmatig plaats. Het gaat om personen in instellingen zoals verpleeg- en verzorgingshuizen.
Woondiensten:	Wmo voorzieningen uit de categorie hulpmiddelen en diensten, bedoeld voor cliënten die door een handicap beperkingen in huis ondervinden bij het normale gebruik van een woning. Onder woondiensten vallen bijvoorbeeld tijdelijke huisvesting, verhuizing en inrichting, het vrijmaken van de woning, boodschappendienst, maaltijdvoorziening.
Woonvoorzieningen:	Wmo voorzieningen uit de categorie hulpmiddelen en diensten, bedoeld voor cliënten die door een handicap beperkingen in huis ondervinden bij het normale gebruik van een woning. Onder woonvoorzieningen vallen bijvoorbeeld een financiële tegemoetkoming woningaanpassing, traplift/tillift, onderhoud en reparatie.
Zelfredzaamheid	In staat zijn tot het uitvoeren van de noodzakelijke algemene dagelijkse levensverrichtingen en het voeren van een gestructureerd huishouden.
Zelfstandig wonend	Personen die niet in een instelling wonen, maar in een particulier huishouden, waarin een persoon zichzelf niet-bedrijfsmatig voorziet van de dagelijkse behoeften.